

DECIZII

DECIZIA NR. 1312/2013/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

din 11 decembrie 2013

privind Agenda strategică de inovare a Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT):
contribuția EIT la o Europă mai inovatoare

(Text cu relevanță pentru SEE)

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
în special articolul 173 alineatul (3),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 294/2008 al Parla-
mentului European și al Consiliului ⁽¹⁾,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele
naționale,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social Euro-
pean ⁽²⁾,

hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară ⁽³⁾,

întrucât:

(1) Regulamentul (CE) nr. 294/2008 prevede prezentarea de
către Comisie a unei propuneri pentru prima Agendă
strategică de inovare („ASI”), pe baza proiectului
transmis de Institutul European de Inovare și Tehnologie
 („EIT”).

(2) ASI ar trebui să definească domeniile prioritare și
strategia pe termen lung pentru EIT și să includă o
evaluare a impactului său economic și a capacității de a
genera cea mai bună valoare adăugată a inovării. ASI ar
trebui să țină seama de rezultatele monitorizării și
evaluării EIT.

(3) Prima ASI ar trebui să includă instrucțiuni și termeni de
referință detaliați privind funcționarea EIT, modalitățile de
cooperare între consiliul de conducere și comunitățile de
cunoaștere și inovare („CCI-uri”) și modalitățile de
finanțare a CCI-urilor,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Se adoptă Agenda strategică de inovare („ASI”) a
Institutului European de Inovare și Tehnologie pentru
perioada 2014-2020, astfel cum este prevăzută în anexă.

Articolul 2

ASI este pusă în aplicare în conformitate cu Regulamentul (CE)
nr. 294/2008.

Articolul 3

Prezenta decizie intră în vigoare în cea de a treia zi de la data
publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Adoptată la Strasbourg, 11 decembrie 2013.

Pentru Parlamentul European,
Președintele
M. SCHULZ

Pentru Consiliu,
Președintele
V. LEŠKEVIČIUS

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 294/2008 al Parlamentului European și al
Consiliului din 11 martie 2008 de înființare a Institutului
European de Inovare și Tehnologie (JO L 97, 9.4.2008, p. 1).

⁽²⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 122.

⁽³⁾ Poziția Parlamentului European din 21 noiembrie 2013 (nepublicată
încă în Jurnalul Oficial)

ANEXĂ

AGENDA STRATEGICĂ DE INOVARE A EIT

Cuprins

Rezumat al principalelor acțiuni

1. Institutul European de Inovare și Tehnologie: Un actor în domeniul inovării la nivelul Uniunii
- 1.1. EIT: Abordarea provocărilor societale prin intermediul inovării în triunghiul cunoașterii
- 1.2. Valoarea adăugată a EIT: elemente distinctive
- 1.3. Sinergii și complementarități cu alte politici și inițiative de finanțare
2. Aprofundarea rolului EIT după 2013: Priorități
- 2.1. Stimularea creșterii, impactului și durabilității prin EIT
- 2.1.1. Consolidarea și stimularea dezvoltării și impactului CCI-urilor existente
- 2.1.2. Crearea de noi CCI-uri
- 2.2. Creșterea impactului EIT
- 2.3. Noi mecanisme de implementare și monitorizare orientată spre rezultate
3. Un proces decizional eficient și acorduri de activitate
- 3.1. Eficientizarea și clarificarea procesului decizional al EIT
- 3.2. Investiții în CCI-uri: relațiile dintre EIT și CCI
- 3.3. Stabilirea unui dialog cu părțile interesate
4. Estimarea necesităților financiare și sursele de finanțare 2014-2020
- 4.1. Consolidarea unui model de finanțare inteligent pentru CCI-uri
- 4.2. Nevoile bugetare ale EIT

Fișa informativă nr. 1: Inovare pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă

Fișa informativă nr. 2: Materii prime - explorare, extracție, prelucrare, reciclare și înlocuire durabilă

Fișa informativă nr. 3: Food4Future - lanț de aprovizionare durabilă de la resurse la consumatori

Fișa informativă nr. 4: Producția cu valoare adăugată

Fișa informativă nr. 5: Mobilitatea urbană

Rezumat al principalelor acțiuni

Secțiunea 2.1.1 Consolidarea și stimularea dezvoltării și impactului CCI-urilor existente

EIT:

- Încurajează CCI-urile să dezvolte o mai mare varietate de activități educaționale și de formare și să furnizeze consiliere cu privire la acestea, precum și să desfășoare acțiuni de sensibilizare cu privire la existența activităților respective.
- Instituie treptat mecanisme competitive de revizuire pentru alocarea unui procentaj din granturile CCI-urilor, care se vor baza pe planurile de afaceri și pe performanțele CCI-urilor și vor ține seama de faptul că CCI-urile cresc într-un ritm diferit.
- Oferă stimulente CCI-urilor pentru dezvoltarea de activități comune privind aspectele de interes general.

- Institue un sistem de evaluare inter-pares pentru calificările cu eticheta EIT și va purta dialoguri cu organismele naționale și internaționale de asigurare a calității pentru a promova o abordare consecventă.

Secțiunea 2.1.2 Crearea de noi CCI-uri

EIT:

- Pregătește, la momentul potrivit, o procedură de selecție pentru fiecare serie de CCI-uri care să permită candidaților la CCI-uri un termen suficient pentru pregătirea propunerilor.
- Lansează cereri de propuneri pentru cinci noi CCI-uri, după cum urmează: o cerere pentru două noi CCI-uri în 2014 pe teme „Un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă” și „Materii prime”; o cerere pentru două noi CCI-uri în 2016 pe teme „Food4Future” și „Producția cu valoare adăugată”, precum și o cerere pentru o nouă CCI în 2018 pe tema „Mobilitatea urbană”.
- Depune toate eforturile pentru ca un număr cât mai mare de potențiale părți interesate să fie la curent cu viitoarele proceduri de selecție a CCI-urilor.
- Garantează că condițiile-cadru pentru viitoarele proceduri de selecție a CCI-urilor conduc la un rezultat optim, în special prin oferirea unor îndrumări clare privind cerințele și procesele, precum și prin stabilirea unei perioade de timp suficiente pentru organizarea parteneriatelor de către candidați.

Secțiunea 2.2 Creșterea impactului EIT

EIT:

- Încurajează participarea la activități de informare și, în special, va oferi sprijin, după caz, CCI-urilor în legătură cu sistemul regional de inovare.
- Institue/adaptează un instrument bazat pe internet pentru a oferi o platformă de schimb de cunoștințe și de creare de rețele în jurul EIT.
- Creează și susține o rețea funcțională și puternică de absolvenți ai activităților educaționale și de formare organizate de EIT/CCI („Asociația absolvenților EIT”).
- În mod sistematic pune la dispoziția comunității de inovare din Uniune, și nu numai, lecțiile învățate și succesele CCI-urilor. Aceasta poate include dezvoltarea unei colecții de cursuri oferite gratuit pe internet, provenite din activitățile educaționale și de formare ale EIT și ale CCI-urilor.
- Asigură participarea intensă a sectorului privat, inclusiv a IMM-urilor, la triumphiul cunoașterii.

Secțiunea 2.3 Noi mecanisme de implementare și monitorizare orientată spre rezultate

EIT:

- Institue o agendă de simplificare, inclusiv criterii de referință pentru a evalua progresul înregistrat, și va comunica Comisiei, prin intermediul raportului anual de activitate, progresele pe care le-a înregistrat în ceea ce privește punerea în aplicare; se va asigura că noile modele de simplificare sunt difuzate în întreaga Uniune și stau la baza altor inițiative ale Uniunii.
- Stabilește, în colaborare cu Comisia și cu CCI-urile, un sistem cuprinzător de monitorizare a contribuției EIT la programul „Orizont 2020”, a impactului EIT prin intermediul propriilor activități și al activităților CCI-urilor, precum și a rezultatelor CCI-urilor. EIT va raporta cu privire la toate activitățile sale de monitorizare în raportul său anual de activitate, ce va fi trimis Parlamentului European și Consiliului.

Secțiunea 3.1 Eficientizarea și clarificarea procesului decizional al EIT

EIT:

- Asigură, prin intermediul unei strategii inteligente de resurse umane, inclusiv prin utilizarea sistematică a competențelor interne și externe, precum și prin proceduri interne de gestiune, faptul că EIT va deveni o instituție de referință pentru guvernanța inovatoare.
- Ia măsuri concrete pentru a promova în continuare o cultură a deschiderii și transparenței.

Secțiunea 3.2 Investiții în CCI-uri: relațiile dintre EIT și CCI

EIT:

- Furnizează orientări clare și coerente privind așteptările, obligațiile și responsabilitățile pe parcursul întregului ciclu de viață al CCI-urilor.
- Dezvoltă în cadrul sediului EIT, în strânsă cooperare cu CCI-urile, o capacitate de facilitare a schimbului și învățării inter-CCI-uri.
- Oferă CCI-urilor un număr de servicii referitoare la acele aspecte orizontale unde pot fi obținute ameliorări ale eficienței și va pune în aplicare alte politici vizând întreprinderile, cu același scop.
- Furnizează orientare cu privire la afilierea și asocierea partenerilor care nu sunt în măsură să devină investitori și parteneri cu drepturi depline ai unui CCI.

Secțiunea 3.3 Stabilirea unui dialog cu părțile interesate

EIT:

- Instituie un forum periodic al părților interesate al EIT, și va stabili configurația specială a acestui forum compusă din reprezentanții statelor membre, pentru a facilita interacțiunea și învățarea reciprocă cu comunitatea largă de inovare din triunghiul cunoașterii, inclusiv cu autoritățile naționale și regionale. În acest context, platforma bazată pe internet ar putea contribui și mai mult la încurajarea interacțiunilor dintre participanți.
- Utilizează în mod sistematic asociațiile dintre universități, întreprinderi și organizațiile de cercetare existente și va grupa organizațiile în jurul unor platforme pentru schimbul de cunoștințe și difuzarea rezultatelor.
- Instituie un mecanism - cum ar fi o reuniune anuală a EIT, a CCI-urilor și a serviciilor relevante ale Comisiei Europene - care să faciliteze și mai mult sinergiile dintre EIT și CCI-uri, pe de-o parte, și alte inițiative ale Uniunii, pe de altă parte.

AGENDA STRATEGICĂ DE INOVARE A EIT**1. Institutul European de Inovare și Tehnologie: Un actor în domeniul inovării la nivelul Uniunii**

Prezenta Agendă strategică de inovare (ASI) prezintă prioritățile Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) pentru perioada 2014-2020, precum și modalitățile de funcționare a acestuia. Prin urmare, ASI este un instrument-cheie al factorilor de decizie europeni de orientare a direcției strategice a EIT, acordând în același timp EIT o autonomie considerabilă pentru definirea soluțiilor și mijloacelor de atingere a obiectivelor stabilite.

ASI este rezultatul unui proces aprofundat care a căutat să țină seama de experiența EIT de până acum și să reflecte integral realitatea mediului de inovare european. ASI se bazează pe un prim proiect de ASI al consiliului de conducere al EIT transmis Comisiei Europene la 15 iunie 2011, în conformitate cu cerințele Regulamentului (CE) nr. 294/2008 al Parlamentului European și al Consiliului (¹).

ASI se bazează, de asemenea, pe rezultatele unei evaluări independente a perioadei inițiale a EIT, precum și pe un proces de consultare deschisă tuturor celor care au un interes actual sau potențial în activitățile EIT, inclusiv întreprinderi, instituții de învățământ superior, organizații de cercetare, precum și autorități naționale și regionale.

1.1. EIT: Abordarea provocărilor societale prin intermediul inovării în triunghiul cunoașterii

Într-o lume aflată într-un proces accelerat de schimbare, calea Europei către viitor se sprijină pe o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Pentru a realiza acest obiectiv și pentru a rămâne competitivă într-o economie și societate globală bazată pe cunoaștere, „triunghiul cunoașterii” – învățământ superior, cercetare și inovare – și interacțiunea dintre aceste trei laturi au fost recunoscute ca fiind forțe motrice esențiale. Uniunea Europeană a acționat în consecință și a identificat aceste domenii ca priorități politice în Strategia Europa 2020. Aceste priorități sunt puse în aplicare în special prin intermediul inițiativelor emblematiche „O Uniune a inovării” și „Tineretul în mișcare”, care constituie cadrul politic general pentru acțiunile Uniunii în aceste domenii. Acestea sunt completate de celelalte inițiative emblematiche, și anume „O politică industrială integrată adaptată erei globalizării”, „O agendă digitală pentru Europa” și „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”. EIT va contribui pe deplin la atingerea obiectivelor acestor inițiative emblematiche.

(¹) Regulamentul (CE) nr. 294/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2008 de înființare a Institutului European de Inovare și Tehnologie (JO L 97, 9.4.2008, p. 1).

Motivele pentru aducerea învățământului superior, cercetării și inovării în centrul atenției sunt clare. În contextul economiei bazate pe cunoaștere și al unei concurențe globale aflată în continuă creștere, precum și al confruntării cu provocarea demografică din interior, creșterea economică și noile locuri de muncă ale Europei vor proveni din ce în ce mai mult din descoperiri inovatoare în domeniul produselor, serviciilor și modelelor de afaceri, precum și din capacitatea sa de cultivare, atragere și păstrare a talentelor. Deși există povești de succes individuale în întreaga Europă, Uniunea trebuie să ajungă la același nivel cu liderii inovării la nivel mondial. În plus, Uniunea se confruntă cu o concurență sporită în ceea ce privește atragerea de talente din partea noilor centre de excelență din economiile emergente.

Europa trebuie să-și sporească eforturile în domeniile învățământului superior, cercetării și inovării și să adopte o cultură antreprenorială puternică, deschisă și adevărată, care este esențială să fie promovată și sprijinită pentru valorificarea cercetării și inovării, pentru înființarea de întreprinderi noi și introducerea efectivă pe piață a inovărilor în sectoare cu un puternic potențial de creștere. Europa trebuie să promoveze rolul instituțiilor de învățământ superior ca motoare ale inovării, deoarece talentele trebuie să fie dotate cu competențele, cunoștințele și atitudinile necesare pentru stimularea inovării.

EIT a fost înființat tocmai în scopul de a contribui la creșterea economică și competitivitatea durabilă, prin consolidarea capacității de inovare a Uniunii și a statelor sale membre și pentru a spori capacitatea acestora de a transforma rezultatele cercetării în produse și servicii de valoare ridicată. Prin deplina integrare a triumghiului cunoașterii – învățământul superior, cercetarea și inovarea –, EIT va aduce o contribuție importantă în special la abordarea provocărilor societale din cadrul „Orizont 2020” și va aduce schimbări sistemice în modul de colaborare a actorilor inovării europene.

Pentru realizarea acestui obiectiv, EIT combină orientarea strategică la nivelul EIT cu o abordare de ascendentă în cadrul domeniilor de competență tematică ale comunităților sale de cunoaștere și inovare (CCI-uri). CCI-urile constituie parteneriate paneuropene puternic integrate, care reunesc pe termen lung, în jurul provocărilor societale specifice, universități și centre de cercetare de vârf, întreprinderi mici și mari și alți actori de excelență din domeniul inovării. Fiecare CCI este organizată în jurul unui număr redus de centre de colocație interconectate, în care partenerii lucrează zilnic în strânsă colaborare și împărtășesc obiective strategice comune. Centrele de colocație se bazează pe centrele de excelență existente, dezvoltându-le în ecosisteme locale de inovare și interconectându-le într-o rețea mai largă de noduri de inovare acoperind întreaga Europă. În cadrul EIT, fiecărei CCI i-a fost acordat un grad ridicat de autonomie în ceea ce privește definirea organizării interne, a componenței, a agendei și a metodelor de lucru, care să le permită alegerea celei mai potrivite metode pentru îndeplinirea obiectivelor. EIT ar trebui să joace rolul unui model la nivel european, recurgând la o guvernare eficientă și minimală. La nivel strategic, EIT organizează procesul de selecție a CCI-urilor, conform domeniilor tematice stabilite de Parlamentul European și de Consiliu, le coordonează prin intermediul unui cadru flexibil, oferă acestora sprijin și consiliere, după caz, în chestiuni administrative, și difuzează cele mai bune modele de guvernare și finanțare. EIT ar trebui să promoveze coordonarea și cooperarea CCI-urilor, pentru a asigura sinergii și valoare adăugată.

Prin intermediul CCI-urilor, EIT încearcă să accelereze inovarea și să contribuie la crearea unor medii multidisciplinare și interdisciplinare, în care inovarea are mai multe șanse să prospere și să genereze progrese semnificative în ceea ce privește modul în care învățământul superior, cercetarea și întreprinderile colaborează. Această abordare contribuie la abordarea provocărilor societale din ce în ce mai complexe și mai interconectate prevăzute în Orizont 2020, combinând inovația sectorială și intersectorială și reunind persoane de vârf din diferite sectoare, medii și discipline – care altfel probabil nu s-ar întâlni – pentru a găsi în comun soluții la provocări.

Realizări

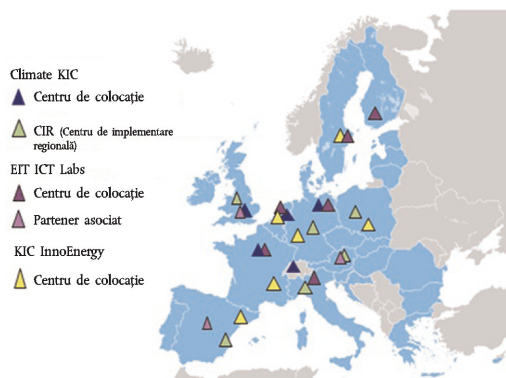
EIT a finalizat etapa inițială, care a fost dedicată lansării operațiunilor sale prin intermediul primelor CCI-uri și implementării funcțiilor de luare a deciziilor și a funcțiilor executive ale EIT – consiliul de conducere și sediul central. De asemenea, EIT a atins cu succes obiectivul său principal – integrarea deplină a întregului lanț al inovării, reunind instituții de învățământ superior, organizații de cercetare și întreprinderi prin intermediul a trei CCI inițiale, înființate în 2010 în domeniile identificate de Parlamentul European și de Consiliu ca fiind esențiale pentru dezvoltarea viitoare a Europei. Acestea sunt energia durabilă („KIC InnoEnergy”), adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora („ClimateKIC”) și societatea informației și a comunicării din viitor („EIT ICT Labs”).

Mai mult, prin sediul său din Budapesta, EIT se consolidează în prezent ca o instituție a inovării. De asemenea, a fost înființată Fundația EIT, o organizație independentă din punct de vedere juridic dedicată promovării și susținerii activităților EIT, precum și consolidării impactului societal al EIT.

CCI-urile – parteneriate integrate de talie mondială în devenire

Instituite în 2010, primele trei CCI-uri și-au realizat primele activități în 2011. În pofida experienței lor încă reduse, acestea au reușit să atingă masa critică în domeniile lor respective, inclusiv o participare echilibrată între diferitele componente ale triunghiului cunoașterii. Puterea combinată a partenerilor din cadrul unei CCI - atât ca număr, cât și ca importanța pe care o au în domeniile lor respective - le oferă acestora posibilitatea de a fi competitive la nivel mondial.

Figura 1- Colocațiile CCI-urilor

CCI-urile au urmat abordări diferențiate în ceea ce privește consolidarea strategiilor și structurilor lor de guvernare, reflectând diferitele domenii tematice. O CCI a fost creată ca o întreprindere, în timp ce alte două sunt asociații non-profit. Toate sunt structurate în jurul a aproximativ 30 de parteneri de bază și cinci-șase centre de colocație, însoțite de regulă de un număr variabil de parteneri afiliați suplimentari, inclusiv întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri).

Înființarea CCI-urilor ca entități juridice unice conduse de un director executiv oferă o diferență clară față de o abordare tradițională cu beneficiari multipli. În plus, toate CCI-urile urmează un raționament de afaceri la planificarea strategică a activităților lor, toate CCI-urile punând în aplicare conceptul de colocație: reunirea de diferite echipe în același loc fizic, acționând ca dispecerat pentru multe activități ale CCI-urilor, combinând competențe și aptitudini dezvoltate în diferite domenii de specializare la nivel paneuropean. În special întreprinderile vor juca un rol puternic în realizarea activităților CCI-urilor și acestea ar trebui să fie în măsură să mobilizeze investiții și un angajament pe termen lung din partea sectorului afacerilor.

Activitățile CCI-urilor cuprind întregul lanț al inovării și includ, printre altele, înființarea de programe de masterat și doctorat cu eticheta EIT care să combine științele de excelență cu educația antreprenorială, serviciile de înființare de întreprinderi și programele de mobilitate. Deoarece activitățile inițiale ale CCI-urilor s-au axat pe talente și pe oameni, primele rezultate au fost realizate în domeniul educației și antreprenoriatului, inclusiv crearea unor programe de masterat și de doctorat. Două CCI-uri și-au unit forțele și cooperează în cadrul unui program de masterat comun în domeniul rețelelor inteligente.

Realizările CCI-urilor din primul an (2010-2011) sunt promițătoare:

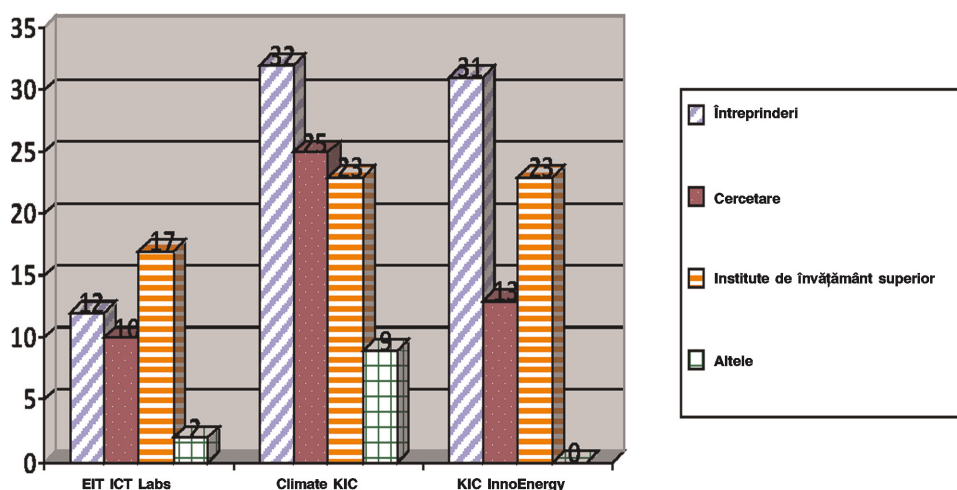
Aproape 500 de studenți au absolvit cursuri de vară și peste 200 de studenți sunt în prezent înscriși la cursuri de masterat organizate de CCI-uri. Cererea din partea persoanelor talentate este ridicată: de exemplu KIC InnoEnergy a primit 950 de cereri pentru programul lor de masterat cu 155 de locuri pentru studenți. Studenții care au absolvit cursurile Climate-KIC în 2010 și 2011 au înființat o asociație a absolvenților cu scopul de a menține implicarea în CCI pe termen lung.

Șase întreprinderi nou înființate au fost deja create, cu capital de pornire din premii sau cu sprijin din partea CCI-urilor. Mai mult de 50 de întreprinderi nou înființate sunt în prezent supuse activităților de incubare. EIT ICT Labs sprijină 18 întreprinderi mici prin consiliere de afaceri.

Legături în cadrul triunghiului cunoașterii au fost stabilite la nivel regional prin intermediul programelor de dezvoltare profesională interdisciplinară, cum ar fi programul Climate-KIC „Pionieri în practică” (59 de persoane au participat până în prezent la acest program de mobilitate).

Au fost stabilite noi norme privind proprietatea intelectuală (PI) care stipulează împărțirea profiturilor din drepturile de PI între societățile implicate și entitatea juridică reprezentată de CCI.

Figura 2 - Partenerii CCI-urilor în 2011 (întreprinderi, învățământ superior, cercetare)

1.2. Valoarea adăugată a EIT: elemente distinctive

Abordarea EIT este caracterizată printr-un număr de elemente prin care se realizează o valoare adăugată reală la nivelul Uniunii:

- Rezolvarea problemei fragmentării prin parteneriate integrate pe termen lung și atingerea unei mase critice datorită dimensiunii sale europene: Pe baza inițiativelor de cooperare existente, EIT aduce parteneriatele selecționate în cadrul CCI-urilor la un nivel mai strategic și mai permanent. CCI-urile permit partenerilor de talie mondială să se unească în noi configurații, să optimizeze resursele existente și să dezvolte modele inovatoare noi și, după caz, deschise, să acceseze noi oportunități de afaceri prin intermediul unor noi lanțuri valorice care abordează riscuri mai ridicate și provocări pe scară mai largă. Mai mult, cu toate că există un număr semnificativ de centre de excelență în statele membre, aceste centre adesea nu ating în mod individual masa critică necesară pentru o concurență la nivel mondial. Centrele de colocalizare ale CCI-urilor oferă actorilor locali de vârf posibilitatea de a crea legături transfrontaliere apropiate cu alți parteneri de vârf, permițându-le să acționeze și să fie recunoscuți la nivel mondial.
- Sporirea impactului investițiilor în domeniul educației, cercetării și inovării și testarea noilor metode de guvernare pentru inovare: EIT funcționează ca un „catalizator al inovării”, aducând o valoare adăugată bazei de cercetare existente, prin accelerarea adoptării și exploatarea tehnologiilor și rezultatelor cercetării și prin transferarea rezultatelor cercetării spre educație. Activitățile de inovare vor contribui, la rândul lor, la alinierea și la efectul de pârghie al investițiilor din cercetare și la adaptarea activităților de educație și formare pentru a le face mai receptivă la necesitățile întreprinderilor. În acest scop, EIT a fost înzestrat cu un grad considerabil de flexibilitate, pentru a testa noi modele de inovare care să permită o diferențiere reală între guvernarea și modelele de finanțare ale CCI-urilor, precum și o adaptare rapidă pentru a profita mai bine de oportunitățile emergente.
- Cultivarea transfrontalieră a talentelor și favorizarea spiritului antreprenorial prin integrarea triumphiului cunoașterii: EIT stimulează inovarea orientată spre oameni și pune studenții, cercetătorii și antreprenorii în centrul eforturilor sale. Acesta oferă noi parcursuri profesionale și opțiuni de mobilitate între mediul academic și sectorul privat, precum și programe inovatoare de dezvoltare profesională. Se preconizează că eticheta EIT aplicată programelor de masterat și de doctorat inovatoare ale CCI-urilor va contribui la crearea unei mărci de excelență recunoscute la nivel internațional care va contribui la atragerea talentelor din Europa și din alte părți ale lumii. Spiritul antreprenorial este susținut printr-o nouă generație de studenți de nivel mondial, inclusiv doctoranzii, înzestrați cu cunoștințele și atitudinile necesare pentru a transforma ideile în noi oportunități de afaceri. Acești studenți au un rol-cheie în integrarea triumphiului cunoașterii.
- Finanțare inteligentă prin intermediul unui efect de pârghie combinat cu o abordare orientată către rezultate și către întreprinderi: EIT asigură până la 25 % din bugetul CCI-urilor și facilitează 75 % din resursele financiare provenite de la o gamă largă de parteneri publici, privați și terțiari, reprezentând o abordare antreprenorială în sine și creând astfel un efect de pârghie important prin punerea în comun a investițiilor la scară largă și eficientizarea diferitelor surse publice și private în vederea implementării strategiilor comune convenite. CCI-urile vor adopta dispoziții la nivel intern în scopul de a evita duplicarea finanțării activităților la nivel național și la nivelul EIT.

Mai mult, prin punerea accentului atât pe piață, cât și pe impactul societal, EIT urmează o abordare orientată spre rezultate. CCI-urile operează conform unui raționament comercial, pe baza unor planuri de afaceri anuale, inclusiv a unui portofoliu ambițios de activități de la educație la înființarea de întreprinderi, cu obiective, rezultatele preconizate și indicatori-cheie de performanță (KPI - Key Performance Indicators) clari pe baza cărora sunt evaluate.

1.3. Sinergii și complementarități cu alte politici și inițiative de finanțare

Interdependența dintre cercetare, inovare și învățământul superior este din ce în ce mai recunoscută în cadrul inițiativelor și programelor Uniunii. Există un potențial important pentru acțiuni care se consolidează reciproc la nivel european, național și regional. La nivelul Uniunii, cadrul strategic furnizat de Programul-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – Orizont 2020 va asigura în continuare că aceste sinergii sunt exploatate pe deplin.

EIT va avea o contribuție importantă la obiectivele Orizont 2020, în special prin abordarea provocărilor societale în mod complementar față de alte inițiative în aceste domenii. În cadrul Orizont 2020, EIT va face parte din obiectivul „Provocări societale”, însă conform principiului interacțiunii adecvate între obiective, aceasta va contribui și la obiectivul „Poziția de lider în sectorul industrial” prin stimularea cercetării orientate spre rezultate și încurajarea creării de IMM-uri inovatoare cu creștere ridicată. În cele din urmă, EIT va contribui la crearea unui obiectiv intitulat „Baze științifice de excelență” prin încurajarea mobilității transfrontaliere - între discipline, sectoare și țări - precum și prin îmbinarea spiritului antreprenorial și a culturii asumării de riscuri în programe postuniversitare inovative.

Prin urmare, EIT va contribui în mod semnificativ la promovarea condițiilor-cadru necesare pentru realizarea potențialului inovator al cercetării din Uniune și pentru promovarea realizării spațiului european de cercetare (SEC).

De asemenea, EIT introduce o dimensiune „învățământ” veritabilă și necesară în politica Uniunii de cercetare și inovare. Prin intermediul educației inovatoare și antreprenoriale, EIT joacă un rol important de corelare între cadrul de cercetare și inovare și politicile și programele de învățământ, oferind angajamentul pe termen lung necesar obținerii de schimbări durabile în învățământul superior. În special prin noi diplome transdisciplinare și interdisciplinare cu eticheta EIT, acordate de către instituțiile de învățământ superior participante, în conformitate cu normele și procedurile de acreditare naționale, acesta coordonează un efort de colaborare în vederea unei educații pentru inovare cu o legătură clară cu agenda europeană mai largă de modernizare a instituțiilor de învățământ superior, promovând astfel Spațiul european al învățământului superior.

Mai mult, există oportunități de interacțiuni de consolidare reciprocă cu politica de coeziune a Uniunii prin abordarea legăturilor dintre aspectele locale și globale ale inovării. Centrele de colocație asigură colaborarea transfrontalieră și se află într-o poziție bună pentru a capitaliza diferitele sisteme de finanțare din regiunile lor. Centrele de colocație joacă un rol major în consolidarea conectivității locale și globale a CCI-urilor în ansamblu, inclusiv prin strânsa cooperare cu autoritățile regionale, în special cele implicate în elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor de inovare regionale pentru specializarea inteligentă (RIS3). În plus, legăturile dintre CCI-uri și organizațiile de grupuri locale ar putea fi consolidate pentru a mări implicarea IMM-urilor în activitățile CCI-urilor. În timp ce oportunitățile de sinergie diferă în funcție de aria tematică a CCI-urilor, o serie de inițiative și programe la nivelul Uniunii par să fie în special în măsură să ofere beneficii rezultate din cooperare și coordonare. Deoarece însuși conceptul EIT/CCI se bazează pe asigurarea unei valori adăugate excelenței europene existente, CCI-urile – prezente și viitoare – vor încerca prin definiție să exploreze la maximum aceste sinergii. Se preconizează că CCI-urile vor asigura valoare adăugată inițiativelor care ar putea exista în domeniile relevante, inclusiv inițiativelor de programare comună (IPC), parteneriatelor europene pentru inovare (PEI) și parteneriatelor public-private (PPP).

Inițiativele de programare comună, un instrument-cheie pentru abordarea fragmentării în domeniul cercetării, ar trebui să furnizeze nucleul bazei de cercetare CCI paneuropene, după caz. La rândul lor, CCI-urile pot să accelereze și să promoveze exploatarea cercetării publice de excelență reunite de inițiativele de programare comună, abordând astfel fragmentarea în domeniul inovării. Inițiativele tehnologice comune (ITC) și parteneriatele public-private nou înființate asigură platforme pentru promovarea activităților de cercetare la scară largă orientate spre industrie și sporesc dezvoltarea tehnologiilor majore. CCI-urile pot contribui la stimularea acestor investiții majore în cercetare care să încurajeze transferul de tehnologie și comercializarea și să dezvolte noi proiecte antreprenoriale în activitățile economice existente prin intermediul talentelor antreprenoriale. Prin intermediul abordării reprezentate de triunghiul cunoașterii, EIT va completa investițiile Consiliului European pentru Cercetare (CEC) în cercetarea de frontieră de talie internațională, abordând întregul lanț al inovării, de la idei la aplicare și exploatare, și va oferi posibilități suplimentare în domeniul inovării și expunerii la spiritul antreprenorial pentru cercetătorii „Marie Skłodowska-Curie” și studenții „Erasmus”, pentru a sprijini dezvoltarea Spațiului european de cercetare și a Spațiului european al învățământului superior.

Viitoarele parteneriate europene pentru inovare vor oferi cadrul general pentru a facilita alinierea și sinergiile inteligente între instrumentele și politicile de cercetare și inovare orientate spre cerere și ofertă. CCI-urile pot contribui la parteneriatele europene pentru inovare prin natura lor distributivă și prin experiența lor de pe teren, în special prin dezvoltarea capitalului uman necesar, educarea actorilor-cheie cum ar fi antreprenorii și cercetătorii, precum și prin identificarea condițiilor-cadru și a celor mai bune practici în aspecte legate de politici, reglementare sau standardizare din sectorul lor relevant.

În practică, oportunitățile de sinergie se vor materializa în diferite moduri, în funcție de CCI-uri și de provocări. În prezent sunt în curs de elaborare legături la nivel de CCI cu alte inițiative, în funcție de specificul fiecărei CCI și a domeniului său tematic. În plus, EIT ar trebui să stimuleze interacțiunea și sinergiile dintre CCI-uri la nivelul tuturor pilonilor programului „Orizont 2020”, precum și cu alte inițiative, acordând totodată atenție riscului de suprapunere.

Exemple practice de sinergie între CCI-uri și alte inițiative (septembrie 2011)

- EIT ICT Labs asigură legătura și colaborează îndeaproape cu parteneriatul public-privat pentru internetul viitorului, inițiativa tehnologică comună Artemis și inițiativele EUREKA precum ITEA2 (tehnologia informației pentru progresul european) și parteneriatul pentru încrederea în viața digitală. Prin aplicarea de „catalizatori” CCI, cum ar fi radarul de inovare, stimularea brevetelor și transferul de tehnologie de-a lungul ciclului de viață al proiectelor de cercetare finanțate de Uniune, EIT ICT Labs își sporește impactul pe piață. Oferind acces la centrele sale de colocație, acestea pot îmbunătăți mobilitatea persoanelor și a ideilor în toată Europa.
- KIC InnoEnergy contribuie la implementarea Planului strategic european privind tehnologiile energetice al Uniunii (Planul SET), printre altele prin participarea sa la platforma SETIS privind supravegherea și cartografierea tehnologiilor și prin contribuția sa la inițiativele industriale europene. De asemenea, aceasta interacționează în prezent cu Centrul Comun de Cercetare al Comisiei (JRC) pentru capacitățile de simulare a construirii scenariilor.
- Climate KIC oferă în mod activ sinergie cu inițiativele de programare comună (IPC) din domeniu, deoarece agenda de inovare și planul de punere în aplicare a Climate KIC se va baza parțial pe agenda strategică comună identificată în cadrul IPC climă (servicii climatice și adaptarea la schimbările climatice). Comunitățile regionale de inovare și implementare (CRI) ale Climate KIC oferă un model de inovare paneuropean regional original, care folosește regiunile ca standuri de încercare, conectând dezvoltarea capacității de conducere și avantajele regionale la provocările globale.

2. Aprofundarea rolului EIT după 2013: Priorități

2.1. Stimularea creșterii, impactului și durabilității prin EIT

Lecții învățate în faza de inițiere

Procesul de înființare a CCI-urilor inițiale a implicat un proces substanțial de „învățare prin practică”. Acesta a arătat că CCI-urile sunt concepte noi și provocarea de a găsi organizarea juridică a CCI-urilor și de a forma relații contractuale cu CCI-urile și partenerii acestora a fost subestimată de către toate părțile implicate în proces. O lipsă de informare cu privire la caracterul adecvat al diferitelor forme de entități juridice a reprezentat o dificultate a procesului de înființare. În timp ce abordarea ascendentă, care oferă o libertate considerabilă fiecărei CCI de a-și organiza parteneriatele, trebuie menținută, sunt necesare orientări și sprijin suplimentare pentru a identifica cadre juridice adecvate. Mai mult, provocarea de a reuni diferite culturi academice și de afaceri într-o singură entitate juridică nu ar trebui să fie subestimată; prin urmare, apare importanța împărtășirii unor valori comune atât la nivelul CCI-urilor, cât și la nivelul EIT. În plus, CCI-urile reprezintă inovații instituționale la scară largă, și nu există două CCI-uri care să fie identice din punctul de vedere al caracteristicilor lor, inclusiv al dimensiunii și organizării. Aceasta, deși oferă o bogată diversitate de modele de inovare, face mai dificilă coordonarea și monitorizarea globală a CCI-urilor.

În viitor, EIT ar trebui să furnizeze orientări mai clare în amonte față de procesul de selecție pentru a asigura faptul că trăsăturile esențiale strategice sunt împărtășite de toate CCI-urile, permițând, în același timp, abordări diferențiate în organizarea, implementarea și finanțarea CCI-urilor.

EIT ar trebui să reducă sarcinile administrative și să transmită cele mai bune practici și experiențe ale CCI-urilor existente către noile CCI-uri. În sfârșit, cele trei CCI-uri din prezent nu furnizează încă o masă critică pentru ca EIT să-și dezvolte întregul potențial ca institut de vârf în materie de inovare.

În plus, EIT trebuie să fie mai mult decât „suma componentelor sale”, iar activitatea dintre CCI-uri trebuie promovată.

EIT trebuie, pe termen lung, să-și creeze o identitate clară și un nume de marcă mondial. Cultivarea unei mărci puternice a EIT poate include acțiuni de creare a unei rețele umane și antreprenoriale puternice în jurul comunității EIT (studenți, absolvenți, profesori, antreprenori, personal calificat etc.) și organizarea de conferințe și de evenimente pentru promovarea identității și vizibilității sale.

EIT ca investitor în triumphiul cunoașterii

Învățând din aceste lecții, EIT urmărește să-și consolideze și să-și dezvolte în continuare rolul de „investitor” care stimulează centrele de excelență din cercetare, întreprinderi și învățământul superior existente în Europa, permițându-le să se reunească și să-și consolideze colaborarea sistematică pe termen lung prin intermediul CCI-urilor.

Abordarea „Investitorul EIT” reprezintă o concentrare asupra identificării celor mai bune oportunități strategice și selecționarea unui portofoliu de parteneriate de talie mondială – CCI-urile – care să realizeze aceste obiective. Ca parte a acestei abordări, EIT acordă subvenții anuale CCI-urilor pe baza performanțelor lor anterioare și a activităților propuse în planul lor de afaceri, urmând o procedură clară și transparentă. Evaluarea planurilor de afaceri va fi susținută de experți externi, independenți. În această perspectivă, EIT ar trebui nu numai să prevadă direcții și viziuni generale, ci și să ofere CCI-urilor un nivel adecvat de sprijin și să monitorizeze performanța acestora. În același timp, CCI-urilor le este acordată o marjă de manevră substanțială pentru a-și defini agenda, strategiile și organizarea internă, precum și pentru implementarea activităților lor și pentru mobilizarea resurselor și talentelor necesare.

Randamentul investițiilor EIT în CCI-uri va fi evaluat în termeni de beneficii concrete pentru economia și societatea europeană în ansamblu, cum ar fi înființarea de noi întreprinderi, produse și servicii pe piețele existente și viitoare, persoane cu spirit antreprenorial mai calificate, locuri de muncă noi și mai atractive, precum și atragerea și păstrarea talentelor din întreaga Uniune și din afara acesteia.

Acest lucru necesită crearea pentru EIT a unui sistem solid de monitorizare și evaluare, care să se concentreze pe realizări, rezultate și generarea atât a unui impact economic, cât și a unui impact societal, care să fie evaluate în funcție de cele mai bune practici internaționale. Înființarea unui sistem echilibrat de monitorizare a performanțelor pentru a evalua impactul EIT prin intermediul CCI-urilor, performanța proprie a EIT ca organizație și contribuția EIT la Orizont 2020 reprezintă o prioritate în această direcție.

Un element important în acest sens este elaborarea, împreună cu CCI-urile, a unei veritabile „identități corporative” a EIT în jurul unui set de valori comune. În timp ce toate CCI-urile și partenerii lor individuali dispun de propriile identități și valori corporative, toți împărtășesc valori care reunesc comunitatea EIT/CCI-uri. Acestea sunt: excelență în cadrul triumphiului cunoașterii; persoane înalt calificate și cu spirit antreprenorial; colaborări pe termen lung între țări, discipline și sectoare; concentrarea asupra impactului economic și societal. O astfel de identitate va îmbunătăți vizibilitatea externă și prestigiul EIT și al CCI-urilor.

2.1.1. Consolidarea și stimularea dezvoltării și impactului CCI-urilor existente

EIT va sprijini în mod activ primele trei CCI-uri să-și sporească potențialul și impactul, precum și contribuția acestora la obiectivele stabilite în Orizont 2020. În timp, CCI-urile își vor extinde portofoliul inițial de activități cu scopul de a profita de noi oportunități de piață sau societale și de a se adapta la un mediu mondial în schimbare. Pentru a sprijini aceste evoluții, EIT va propune și va defini, într-un mod deschis și transparent și în strânsă cooperare cu fiecare CCI, strategii de cofinanțare adaptate, care susțin, în același timp, activități strategice din perspectiva EIT.

CCI-urile ar trebui să rămână parteneriate dinamice și, prin urmare, ar trebui să fie deschise unor noi parteneri de la nivelul întregii Europe pe baza criteriului excelenței, dar și să înceteze colaborarea cu parteneri existenți, dacă este cazul. CCI trebuie să exploreze noi surse de excelență existente și potențiale, ori de câte ori acestea aduc o valoare adăugată, prin participarea de noi parteneri în centrele de colocație existente, prin sporirea activităților comune între centrele de colocație din cadrul fiecărei CCI sau chiar prin înființarea unor noi centre de colocație, menținând în același timp parteneriatul CCI axat, solid și ușor de administrat.

Un bun echilibru între cooperare și concurență are o importanță la fel de mare și pentru obținerea unei eficiențe maxime a CCI-urilor. EIT va oferi stimulente CCI-urilor pentru angajarea în activități inter-CCI-uri în domenii care oferă un puternic potențial pentru sinergii, de exemplu prin cursuri comune de dezvoltare profesională, activități comune de cercetare, masterate sau doctorate sau mobilitate inter-CCI-uri între universități și întreprinderi. În același timp, EIT va oferi stimulente pentru obținerea unui anumit grad de concurență pentru a încuraja comunitățile de cunoaștere și inovare să rămână axate pe rezultate și impact și să ia măsurile adecvate în cazul unor performanțe reduse.

CCI-urile nu se bazează doar pe bazele de cercetare de excelență existente ale partenerilor, ci sunt, de asemenea, pionierii promovării și punerii în aplicare a misiunii educaționale a EIT. Obiectivul este de a educa și de a forma talente care să dispună de competențele, cunoștințele și mentalitatea, inclusiv spiritul antreprenorial, necesare într-o economie și societate globală bazată pe cunoaștere. În acest scop, EIT promovează în mod activ, printre altele, diplomele cu eticheta EIT prin monitorizarea calității lor și implementarea coerentă în toate CCI-urile. În acest sens acestea vor utiliza intens evaluările inter partes și ale experților și vor stabili un dialog cu organismele naționale și internaționale de asigurare a calității. Aceasta va îmbunătăți recunoașterea și reputația la nivel național și internațional a calificărilor cu eticheta EIT și va duce la creșterea atractivității lor la nivel mondial, sporind astfel capacitatea de inserție profesională a absolvenților și oferind în același timp o platformă de colaborare la nivel internațional. În viitor, CCI-urile vor fi încurajate să își extindă domeniul educațional de activitate dincolo de învățământul postuniversitar către o mai mare varietate de modalități de studiu pentru a face față unei game mai largi de activități inovatoare de dezvoltare profesională, care implică educația pentru cadrele de conducere, cursuri de formare adaptate, inclusiv cursuri de formare profesională, și școli de vară, precum și stagii în cadrul CCI-urilor și al partenerilor acestora.

Pentru sporirea impactului activităților educaționale ale CCI-urilor și pentru ca acestea să ajungă la un public mai larg, CCI-urile pot preconiza elaborarea, cu titlu experimental, de module/pachete de învățare la distanță sau online pentru cursuri universitare sau destinate învățământului școlar.

EIT:

- Va încuraja CCI-urile să dezvolte o mai mare varietate de activități educaționale și de formare și să furnizeze consiliere cu privire la acestea, precum și să desfășoare acțiuni de sensibilizare cu privire la existența activităților respective.
- Va institui treptat mecanisme competitive de revizuire pentru alocarea unui procentaj din granturile CCI-urilor, care se vor baza pe planurile de afaceri și pe performanțele CCI-urilor și vor ține seama de faptul că CCI-urile cresc într-un ritm diferit.
- Va oferi stimulente CCI-urilor pentru dezvoltarea de activități comune privind aspectele de interes general.
- Va institui un sistem de evaluare *inter pares* pentru calificările cu eticheta EIT și va purta dialoguri cu organismele naționale și internaționale de asigurare a calității pentru a promova o abordare consecventă.

2.1.2. Crearea de noi CCI-uri

Pentru a spori și mai mult impactul și pentru a stimula inovarea în noi domenii de provocări societale, EIT își va extinde treptat portofoliul de CCI-uri. Aplicând o dezvoltare incrementală la înființarea de noi CCI-uri, EIT se va asigura că lecțiile învățate din experiențele anterioare sunt luate în considerare în mod corespunzător, și că vor fi înființate CCI-uri numai în domenii în care există un potențial clar de inovare și o excelență de vârf pe care acestea se pot baza. Prin urmare, în perioada 2014-2020 vor fi înființate noi CCI-uri în trei serii. O cerere de propuneri pentru două CCI-uri va fi lansată în 2014, o altă cerere pentru două CCI-uri va fi lansată în 2016 și, în fine, o cerere pentru o CCI va fi lansată în 2018, sub rezerva unui rezultat pozitiv al revizuirii EIT prevăzute la articolul 32 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr.1291/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (¹), însumând un portofoliu de opt CCI-uri în perioada 2014-2020 (echivalentul a 35-45 de centre de colocație instituite în întreaga Uniune). Procesul potențial de selecție a CCI-urilor se va baza în principal pe rezultatele pozitive ale lecțiilor desprinse din procesul aferent CCI-urilor din prima etapă, precum și pe o evaluare externă aprofundată a EIT și a CCI-urilor existente, inclusiv pe o evaluare a impactului economic și societal al CCI-urilor și a contribuției EIT la întărirea capacității de inovare a Uniunii și a statelor membre, precum și, dacă este cazul, pe rezultatele evaluărilor Orizont 2020.

Noi CCI-uri vor fi înființate în domenii care oferă un real potențial de inovare. EIT va contribui astfel pe deplin la obiectivele agendei mai largi de politică a Uniunii, în special la obiectivele stabilite în Orizont 2020, care identifică un anumit număr de mari provocări societale, tehnologii generice și tehnologii industriale. Obiectivul este înființarea de CCI-uri în domenii tematice care, din cauza magnitudinii și a naturii lor complexe, pot fi tratate numai printr-o abordare interdisciplinară, transfrontalieră și transsectorială. Prin urmare, selectarea domeniilor tematice trebuie fondată pe o analiză riguroasă care să arate faptul că o CCI poate aduce valoare adăugată reală și poate avea un impact pozitiv asupra economiei și societății.

Comisia Europeană a efectuat această analiză printr-un proces destinat să evalueze în mod obiectiv potențialul viitoarelor tematici ale CCI-urilor. Un punct de plecare a fost proiectul de ASI pe care consiliul de conducere al EIT l-a prezentat Comisiei în iunie 2011. Un set de criterii solide a fost dezvoltat în paralel pentru a permite o evaluare obiectivă a potențialului de inovare oferit de fiecare temă viitoare. Validitatea acestor criterii a fost verificată cu restul comunității de inovare din întregul triunghi al cunoașterii printr-o consultare publică deschisă. Acest proces a condus la următoarea listă de criterii:

(¹) Regulamentul (UE) nr. 1291/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului-cadru pentru cercetare și inovare(2014-2020) – Orizont 2020, (A se vedea pagina 104 din prezentul Jurnal Oficial).

- Abordarea principalelor provocări economice și societale cu care se confruntă Europa, contribuind la punerea în aplicare a Agendei Europa 2020;
- Alinierea și coordonarea cu politicile relevante ale Uniunii, precum și cu inițiativele existente în cadrul Orizont 2020 și al Erasmus +.
- Să fie în măsură să mobilizeze investiții și angajamente pe termen lung din partea sectorului de afaceri; să dispună de o piață existentă pentru produsele sale și să fie în măsură să creeze altele noi;
- Crearea unui impact durabil și sistemic, măsurat în termeni de noi antreprenori formați, noi tehnologii și noi întreprinderi, precum și locuri de muncă cu o înaltă calificare;
- Reunirea unei mase critice de părți interesate de talie mondială în domeniul cercetării, educației și inovării de la nivelul întregii Europe, care altfel nu s-ar reuni, inclusiv cooperarea cu parteneri din exteriorul Europei;
- Necesitatea unor abordări transdisciplinare și încurajarea dezvoltării de către instituțiile de învățământ superior a unor noi tipuri de educație dincolo de frontierele disciplinelor;
- Abordarea principalelor lacune ale inovării, cum ar fi paradoxul european, și anume domeniile pentru care Europa dispune de o bază solidă de cercetare, însă o performanță scăzută în materie de inovare.

Evaluarea temelor propuse în cadrul proiectului prezentat de EIT, precum și de către întreaga comunitate a părților interesate, a demonstrat în mod clar un anumit grad de variabilitate în ceea ce privește impactul potențial pe care l-ar oferi înființarea unei CCI. Prin urmare, un anumit număr de teme au fost eliminate în întregime; altele au fost redefinite pentru a răspunde mai bine particularităților contextului european și mondial în acest domeniu.

Următoarele domenii tematice au fost identificate ca domenii unde înființarea unei noi CCI ar avea cel mai însemnat potențial de valoare adăugată pentru activitățile existente și ar stimula cu adevărat inovarea:

- Inovare pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă
- Materii prime - explorare, extracție, prelucrare, reciclare și înlocuire durabilă
- „Food4future” - lanț de aprovizionare durabilă de la resurse la consumatori
- Producția cu valoare adăugată
- Mobilitatea urbană

Mai multe detalii privind temele individuale sunt prezentate în fișele informative de la sfârșitul documentului ⁽¹⁾.

Pe baza acestor teme, EIT va dispune de autonomia de a organiza procesul de selecție a viitoarelor CCI-uri. Succesul viitoarelor apeluri în vederea creării de CCI-uri va depinde în mare parte de existența unor orientări clare în ceea ce privește așteptările și cerințele, precum și a unui calendar care să le permită CCI-urilor candidate să se organizeze foarte bine atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere financiar, înainte de a înainta o propunere. CCI-urile vor fi selecționate în funcție de criteriile detaliate definite în Regulamentul EIT, pe baza principiilor generale de excelență și relevanță în inovare. Orice CCI selectată va trebui să demonstreze modul în care va asigura un impact maxim într-un anumit domeniu și să demonstreze viabilitatea strategiei sale.

⁽¹⁾ Fișele informative prezintă o sinteză a analizei efectuate privind relevanța și valoarea adăugată oferită de crearea unei CCI în domeniul propus. Acestea oferă informații indicative cu privire la ce ar putea realiza o CCI în domeniul specific respectiv, dar nu precizează activități și metode de lucru pentru viitoarele CCI-uri.

Reflectând necesitatea unei abordări treptate pentru înființarea de noi CCI-uri, selecția temelor pentru cele trei serii a fost bazată pe maturitatea domeniului, pe impactul potențial societal și economic, precum și pe posibilitățile de sinergie cu alte inițiative. Temele pentru seria 2014 sunt:

- Inovare pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă
- Materii prime - explorare, extracție, prelucrare, reciclare și înlocuire durabilă

Temele pentru seria 2016 sunt:

- „Food4future” - lanț de aprovizionare durabilă de la resurse la consumatori
- Producția cu valoare adăugată

Tema pentru seria 2018 este:

- Mobilitatea urbană

EIT:

- Pregătește o procedură de selecție pentru fiecare serie de CCI-uri care să acorde candidaților la CCI-uri un termen suficient pentru pregătirea propunerilor.
- Lansează cereri de propuneri pentru cinci noi CCI-uri, după cum urmează: o cerere pentru două noi CCI-uri în 2014 pe temele „Un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă” și „Materii prime”; o cerere pentru două noi CCI-uri în 2016 pe temele „Food4Future” și „Producția cu valoare adăugată”, precum și o cerere pentru o nouă CCI în 2018 pe tema „Mobilitatea urbană”.
- Depune toate eforturile pentru ca un număr cât mai mare de potențiale părți interesate să fie la curent cu viitoarele proceduri de selecție a CCI-urilor.
- Se asigură că condițiile-cadru pentru viitoarele proceduri de selecție a CCI-urilor conduc la un rezultat optim, în special prin oferirea unor îndrumări clare privind cerințele și procesele, precum și prin stabilirea unei perioade de timp suficiente pentru organizarea parteneriatelor de către candidați.

2.2. Creșterea impactului EIT

Stimularea inovării în întreaga Uniune

În perioada inițială, EIT și-a concentrat eforturile în principal pe crearea CCI-urilor. Deși consolidarea centrelor de excelență existente reprezintă un obiectiv clar al EIT, acesta va trebui să se asigure că sunt generate beneficii și pentru domenii ale Uniunii care nu sunt implicate direct în CCI-uri. Prin urmare, de o importanță critică pentru EIT este promovarea activă a difuzării celor mai bune practici pentru integrarea triumphiului cunoașterii cu scopul de a dezvolta o cultură comună a inovării și a schimbului de cunoștințe.

În viitor, EIT trebuie să depună eforturi pentru a face ca experiența CCI-urilor să fie reproductibilă și ușor de înțeles, integrând-o într-o cultură care poate servi drept model în Europa și în afara acesteia. Prin identificarea, analizarea și schimbul de cele mai bune practici, precum și de modele noi de guvernare și finanțare a CCI-urilor, EIT urmărește să se asigure că cunoștințele generate în cadrul EIT și a CCI-urilor sunt difuzate și capitalizate în beneficiul cetățenilor și al instituțiilor, inclusiv al celor care nu sunt direct implicate în cadrul CCI-urilor.

EIT va urmări, de asemenea, să își sporească vizibilitatea în întreaga Uniune. Ar trebui utilizate toate mijloacele și canalele de comunicare relevante pentru a se asigura un acces suficient la informații cu privire la funcționarea EIT și a CCI-urilor, precum și la sfera de activitate a acestora.

EIT poate juca un rol decisiv în sintetizarea abordărilor diverse aplicate de CCI-uri și în transferabilitatea lor către domenii în care capacitatea de inovare este scăzută, domenii care altfel nu ar fi putut beneficia de experiența acumulată de către EIT. Aceste acțiuni de sensibilizare vor asigura faptul că beneficiile experienței EIT vor promova dezvoltarea capacității de inovare în aceste domenii. Această activitate este capabilă să genereze o rentabilitate puternică în măsura în care se bazează pe activitățile CCI-urilor.

Introducerea unui sistem regional de inovare (RIS) în vederea stabilirii de parteneriate între instituții de învățământ superior, organizații de cercetare, societăți și alte organizații interesate va oferi un mecanism specific pentru difuzarea celor mai bune practici și pentru lărgirea participării la activitățile CCI-urilor.

Un astfel de sistem va oferi participanților din afara CCI-urilor nu numai posibilitatea dobândirii de expertiză din partea CCI-urilor și a facilitării interacțiunilor cu CCI-urile, ci și stimulente pentru a face uz pe deplin de cunoștințele și know-how-ul acumulate în domenii din afara CCI-urilor sporind astfel capacitatea de inovare pe întreg teritoriul Uniunii. În plus, participanții RIS vor trebui să demonstreze o aliniere tematică clară făcând referire la planurile de inovare regionale relevante, în special strategiile pentru specializarea inteligentă, cu scopul de a asigura impactul strategic.

Sistemul va fi pus în aplicare în mod voluntar de CCI-uri, cu sprijinul EIT, după caz. Participanții vor fi selectați printr-un proces deschis și transparent gestionat de CCI-uri.

Activitățile întreprinse în cadrul RIS țin de competența CCI-urilor. Acestea ar putea include acțiuni structurate de mobilitate pentru a se asigura că talentele – studenți, cercetători, cadre didactice și antreprenori de orice vârstă și sex aflați în orice etapă a carierei lor profesionale – din afara CCI-urilor au posibilitatea să se implice în activitățile CCI-urilor.

Deși participanții RIS vor utiliza, în principal, alte surse de finanțare, inclusiv finanțare națională, fonduri structurale și resurse proprii pentru a putea participa la RIS, EIT poate stimula punerea în aplicare a RIS de către CCI-uri prin finanțarea de acțiuni structurate de mobilitate în cadrul programului său de activități de difuzare și comunicare.

Principalii promotori ai învățării la nivelul EIT pot fi: cercetarea de excelență axată pe inovare pentru crearea de noi întreprinderi și noi modele de afaceri, inclusiv posibilitatea ca IMM-urile și instituțiile publice să participe mai activ la inovare, gestionarea portofoliilor de proprietate intelectuală și noi abordări pentru punerea în comun a drepturilor de proprietate intelectuală, antreprenoriat și noi forme integrate de formare multidisciplinară; modele de guvernanta și de finanțare inovatoare bazate pe conceptul de inovare deschisă sau care implică autorități publice. Acest lucru va ajuta EIT să devină o instituție model cu rol de „etalon” în inovarea europeană, precum și o instituție orientată către inovare de talie mondială, recunoscută la nivel internațional.

Cultivarea și atragerea talentelor

Talentele reprezintă baza reușitei inovărilor. Unul din rolurile principale ale EIT este acela de a oferi talentelor posibilitatea de a-și folosi pe deplin potențialul și de a crea mediul în care acestea să poată să se afirme. EIT generează astfel de medii prin intermediul CCI-urilor, însă EIT trebuie să vină în completarea acestora cu strategii de atragere a talentelor de vârf, inclusiv prin includerea unor astfel de talente din afara CCI-urilor.

De asemenea, EIT joacă un rol bine definit în atragerea de talente din afara Uniunii. Prin crearea a unei mărci puternice și prin stabilirea unor relații strategice cu principalii parteneri din întreaga lume, EIT poate spori atractivitatea partenerilor din cadrul CCI-urilor. În strânsă legătură cu CCI-urile, EIT ar trebui să dezvolte o strategie internațională puternică, prin identificarea și punerea în legătură a interlocutorilor relevanți și a partenerilor potențiali. În acest context, EIT și CCI-urile ar trebui să profite din plin de inițiativele Uniunii existente în acest domeniu, cum ar fi programele Uniunii pentru cercetare, educație, formare și tineret, inclusiv programul „Erasmus +” și acțiunile „Marie Skłodowska-Curie”, precum și alte inițiative de mobilitate de la nivelul Uniunii. În plus, EIT ar putea încuraja schimburile de cunoștințe, activitățile de îndrumare și formarea de rețele prin încurajarea, printre altele, a creării unei rețele de absolvenți EIT.

EIT va completa eforturile sale de promovare a ideilor geniale și a talentelor și prin alte măsuri, cum ar fi organizarea de concursuri de idei sau atribuirea de premii pentru inovare, fie ca o inițiativă proprie, fie în colaborare cu parteneri mondiali de vârf.

EIT:

- Încurajează participarea la activități de informare și, în special, va oferi sprijin, după caz, CCI-urilor în legătură cu sistemul regional de inovare.
- Institue/adaptează un instrument bazat pe internet pentru a oferi o platformă de schimb de cunoștințe și de creare de rețele în jurul EIT.
- Creează și susține o rețea funcțională și puternică de absolvenți ai activităților educaționale și de formare organizate de EIT/CCI („Asociația absolvenților EIT”).

- În mod sistematic, pune la dispoziția comunității de inovare din Uniune, și nu numai, lecțiile învățate și succesele CCI-urilor. Aceasta poate include dezvoltarea unei colecții de cursuri oferite gratuit pe internet, provenite din activitățile educaționale și de formare ale EIT și ale CCI-urilor.
- Garantează participarea intensă a sectorului privat, inclusiv a IMM-urilor, la triumphiul cunoașterii.

2.3. *Noi mecanisme de implementare și monitorizare orientată spre rezultate*

Simplificarea, implementată într-un mod responsabil, reprezintă o necesitate pentru ca EIT să obțină rezultate efective, să promoveze inovări revoluționare și să obțină implicarea comunității de afaceri. Rămân încă multe de făcut pentru ca EIT să-și exercite pe deplin flexibilitatea, pentru a promova și mai mult simplificarea.

Ca un „investitor” în CCI-uri, EIT consideră simplificarea ca fiind un proces dinamic, inclusă în funcționarea EIT și parte integrantă a funcției sale de susținere a CCI-urilor. În acest scop, EIT va depune eforturi pentru a-și adapta, îmbunătăți și eficientiza procesele de monitorizare, raportare și finanțare și va căuta mereu abordări simplificate care pot ajuta CCI-urile să facă față necesităților noi și emergente, sporindu-le impactul.

CCI-urile vor oferi un banc de testare ideal pentru noile metode de finanțare și gestionare a inovării. Prin intermediul experimentării și experienței oferite de CCI-uri, EIT va implementa o agendă de simplificare în anumite domenii-cheie cum ar fi acordurile contractuale, raportările simplificate, sumele și ratele forfetare pentru a reduce povara administrativă a CCI-urilor.

Comisia va monitoriza îndeaproape capacitatea EIT de a implementa acorduri și principii cât mai simple de finanțare și gestionare a activităților CCI-urilor, pe baza propriei agende de simplificare a EIT. Învățămintele dobândite – inclusiv eșecurile – vor fi împărtășite cu viitoarele CCI-uri și cu programele și schemele Uniunii din cadrul Orizont 2020.

Comisia și-a sporit eforturile de sprijinire a EIT în vederea instituirii unui sistem eficient și solid de monitorizare orientat spre rezultate. Acest sistem de monitorizare va asigura deplina responsabilitate a EIT și a CCI-urilor, calitatea rezultatelor, contribuția la prioritățile Orizont 2020 și, în același timp, va permite o flexibilitate suficient de mare în ceea ce privește operațiunile CCI-urilor și deschiderea lor către idei și parteneri noi. Aceasta va permite EIT să dezvolte o capacitate solidă de culegere și analiză a informațiilor trimise de CCI-uri, inclusiv surse de finanțare pentru măsurarea performanței EIT în raport cu propriile obiective și pentru evaluarea EIT și a CCI-urilor în raport cu cele mai bune practici la nivel european și mondial.

Sistemul va fi conceput într-un mod flexibil și, dacă este cazul, va fi ajustat pentru a se lua în considerare portofoliul de activități ale EIT și ale CCI-urilor din ce în ce mai vast și aflat în plină evoluție. Ca urmare a recomandării evaluării externe independente și a dispozițiilor generale de monitorizare din cadrul Orizont 2020, Comisia a propus, în asociere cu EIT și cu CCI-urile, instituirea unui sistem de monitorizare a performanțelor orientat spre rezultate a EIT, prin abordarea a patru niveluri de activitate:

- Nivelul Orizont 2020: monitorizarea periodică a contribuției EIT și a CCI-urilor la atingerea obiectivelor Orizont 2020.
- Nivelul EIT: evaluarea performanței EIT ca un organ al Uniunii eficient și efectiv; acest lucru va fi măsurat în funcție de sprijinul acordat CCI-urilor, de intensitatea și amploarea activităților sale de comunicare, de difuzare și internaționale, precum și de capacitatea sa de a pune în aplicare proceduri simplificate.
- Nivelul inter-CCI-uri: monitorizarea contribuției tuturor CCI-urilor la atingerea obiectivelor strategice ale EIT, astfel cum au fost identificate în cadrul unui instrument dedicat, cum ar fi un tabloul de bord al EIT.
- Nivelul CCI-urilor individuale: monitorizarea performanțelor CCI-urilor individuale pe baza obiectivelor individuale și a indicatorilor-cheie de performanță (KPI - Key Performance Indicators), astfel cum prevăd planurile individuale de afaceri ale CCI-urilor. CCI-urile au modele de afaceri și piețe diferite și, prin urmare, KPI-uri diferite care reprezintă elemente centrale pentru gestionarea cu succes a CCI-urilor individuale.

EIT:

- Stabilește o agendă de simplificare, inclusiv criterii de referință pentru a evalua progresul înregistrat, și va comunica Comisiei, prin intermediul raportului anual de activitate, progresele pe care le-a înregistrat în ceea ce privește punerea în aplicare; se va asigura că noile modele de simplificare sunt difuzate în întreaga Uniune și stau la baza altor inițiative ale Uniunii.

- Stabilește, în colaborare cu Comisia și cu CCI-urile, un sistem cuprinzător de monitorizare a contribuției EIT la Orizont 2020, a impactului EIT prin intermediul propriilor activități și al activităților CCI-urilor, precum și a rezultatelor CCI-urilor. EIT va raporta cu privire la toate activitățile sale de monitorizare în raportul său anual de activitate, ce va fi trimis Parlamentului European și Consiliului.

3. Un proces decizional eficace și acorduri de activitate

Structura guvernanței EIT combină abordarea ascendentă a CCI-urilor cu orientările strategice de la nivelul EIT. Procesul decizional de la nivelul EIT trebuie, prin urmare, să fie caracterizat de o perspectivă cu adevărat strategică, combinată cu mecanisme de punere în aplicare eficiente și o implicare sistematică a actorilor triumphiului cunoașterii din toată Europa.

Modelul de guvernanță al EIT și-a dovedit valoarea în ansamblu. Cu toate acestea, experiențele din perioada inițială arată că pot fi depuse eforturi suplimentare pentru a spori eficacitatea mecanismelor decizionale și de punere în aplicare ale EIT. Relațiile dintre consiliul de conducere al EIT, responsabil de deciziile strategice, și sediul EIT, responsabil pentru punerea în aplicare, trebuie să fie mai clar definite și eficiente. Sediul EIT va trebui să definească domenii critice în care EIT ar trebui să acorde sprijin CCI-urilor, realizând un echilibru adecvat între funcțiile de susținere și cele de monitorizare. Consiliul de conducere trebuie să se asigure mai bine de faptul că deciziile strategice iau act în mod corespunzător de experiențele CCI-urilor și ale comunității inovării în general. În cele din urmă, EIT ar trebui să continue să fie răspunzător în fața Consiliului și a statelor membre.

3.1. Eficientizarea și clarificarea procesului decizional al EIT

Consiliul de conducere al EIT stabilește direcția strategică a EIT și condițiile cadru pentru CCI-uri, iar prin intermediul membrilor săi conectează EIT cu diferitele părți interesate din domeniu. În conformitate cu abordarea orientată spre întreprinderi a EIT, procesul decizional trebuie să fie eficient, rapid și concentrat.

Factori determinanți în acest sens sunt dimensiunea, alcătuirea și procedurile consiliului de conducere. Principiul membrilor independenți, combinat cu un număr limitat de membri aleși care reprezintă comunitatea CCI-urilor, și-a dovedit valoarea și permite obținerea de know-how din întreg triumphiul cunoașterii. Cu toate acestea, modelul inițial cu 18 membri aleși plus, mai recent, încă patru reprezentanți ai CCI-urilor, a arătat anumite limitări. Un consiliu redus ca dimensiune rezulta într-un proces decizional mai eficient și va reduce cheltuielile administrative.

În cele din urmă, o eficiență suplimentară poate fi obținută prin redirecționarea consiliului de conducere al EIT spre de rolul său de bază, și anume furnizarea de orientări strategice. De asemenea, coerența cu alte inițiative ale Uniunii va fi consolidată în continuare prin intermediul consultărilor intensificate cu Comisia Europeană cu privire la programul de activitate trienal al EIT. Informațiile privind EIT și CCI-urile cuprinse în programul de activitate trienal al EIT va permite evaluarea și asigurarea complementarității cu alte componente ale „Orizont 2020” și cu alte politici și instrumente ale Uniunii. Toate aceste modificări au fost incluse în Regulamentul (CE) nr. 294/2008.

Deciziile consiliului de conducere al EIT sunt puse în aplicare de către sediul EIT sub conducerea directorului, care este răspunzător de acțiunile EIT. În acest sens, sediul EIT reflectă caracterul orientat spre rezultate al EIT și a CCI-urilor și reprezintă forța motrice a procedurilor de simplificare. În același timp, sediul EIT dezvoltă capacitatea de asimilare sistematică a experienței CCI-urilor și pune aceste rezultate la dispoziția comunității de inovare în general. De-a lungul timpului, sediul EIT va deveni un rezervor bogat de cele mai bune practici și un adevărat partener al cunoașterii pentru factorii de decizie politică.

Atragerea și reținerea unor profesioniști talentați reprezintă o provocare a sediului EIT. Pentru a înzestra EIT cu cele mai bune talente și competențe, acesta va defini o strategie clară de resurse umane, inclusiv alte opțiuni decât locurile de muncă directe, precum detașări sau transferuri temporare, promovând schimburile regulate de personal și stagii în instituții de cercetare și de învățământ cu excelență în inovare din Uniune și din restul lumii.

EIT:

- va asigura, prin intermediul unei strategii inteligente de resurse umane, inclusiv prin utilizarea sistematică a competențelor interne și externe, precum și prin proceduri interne de gestiune, faptul că EIT va deveni o instituție de referință pentru guvernanța inovatoare.
- va lua măsuri concrete pentru a promova în continuare o cultură a deschiderii și transparenței.

3.2. *Investiții în CCI-uri: relațiile dintre EIT și CCI*

Interacțiunile dintre EIT și CCI-uri oferă nu numai cadrul pentru funcționarea cu succes a CCI-urilor, ci se află, de asemenea, la baza procesului de învățare reciprocă care îi oferă EIT posibilitatea de a-și juca rolul de banc de testare pentru noile modele de inovare. Pentru a oferi CCI-urilor condițiile-cadru adecvate, EIT trebuie să furnizeze orientări clare și coerente în toate etapele procesului, fără ca acestea să fie în același timp prea detaliate. Orientările respective ar include în special gestionarea unui CCI și modalități de implicare a partenerilor de bază și auxiliari. Interacțiunile dintre sediul EIT și CCI-uri trebuie să fie sistematice și regulate, precum și clare, transparente și bazate pe încredere pentru a atinge eficiența maximă. La aceasta ar trebui să contribuie atât relațiile contractuale dintre EIT și CCI-uri, cât și modalitățile de organizare ale sediului EIT.

Sediul EIT nu se va mulțumi să joace doar simplul rol de administrator și își va optimiza funcțiile operaționale pentru a conduce CCI-urile către o eficacitate maximă și pentru a face ca rezultatele pozitive să fie disponibile la scară largă. Eficiența poate fi ameliorată prin furnizarea unor servicii și funcții centralizate, mai degrabă decât la nivel individual de CCI. În timp ce toate CCI-urile își desfășoară activitatea în anumite domenii, există un număr de elemente de interes general în cazul cărora EIT poate oferi o valoare adăugată concretă. Aceste funcții de furnizare a cunoștințelor se referă în special la sediul EIT, care ar trebui să devină un intermediar al schimbului de informații și un interlocutor care să dispună de resurse bogate, cum ar fi facilitarea schimburilor și a învățării reciproce dintre CCI-uri, facilitarea relațiilor cu instituțiile Uniunii și alte organizații cheie, cum ar fi Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), sau anumite aspecte de interes general, cum ar fi consiliere privind proprietatea intelectuală, transferul de tehnologie și de cunoștințe, evaluări în raport cu cele mai bune practici internaționale, sau efectuarea de studii de anticipative și prospective pentru a identifica viitoarele direcții ale EIT și ale CCI-urilor. EIT și CCI-urile ar trebui să decidă împreună cazurile în care aceste sarcini pot fi abordate în modul cel mai eficient. În acest sens, o importanță crucială pentru EIT și CCI-uri o va avea stabilirea de mecanisme viabile pentru colaborări sistematice privind aspectele de interes general.

EIT:

- va furniza orientări clare și coerente privind așteptările, obligațiile și responsabilitățile pe parcursul întregului ciclu de viață al CCI-urilor.
- va dezvolta în cadrul sediului EIT, în strânsă cooperare cu CCI-urile, o capacitate de facilitare a schimbului și învățării inter-CCI-uri.
- va oferi CCI-urilor un număr de servicii referitoare la acele aspecte de interes general unde pot fi obținute ameliorări ale eficienței și va pune în aplicare alte politici vizând întreprinderile, cu același scop.
- va oferi orientare cu privire la afilierea și asocierea partenerilor care nu sunt în măsură să devină investitori și parteneri cu drepturi depline ai unui CCI.

3.3. *Stabilirea unui dialog cu părțile interesate*

Schimburile active și învățarea reciprocă cu alte inițiative ar trebui să reprezinte o piatră de temelie a eforturilor EIT de testare a unor noi modele de inovare. Prin urmare, EIT trebuie să exploateze cele mai bune practici și experiența externă existente pentru a deveni organismul de referință al inovării la care aspiră. În consecință, consiliul de conducere trebuie să ia decizii care să ia în considerare opiniile și nevoile actorilor din domeniul inovării de pe teren, în contextul unui cadru european mai larg. Prin adoptarea unei culturi de deschidere și angajament extern, EIT poate promova activ adoptarea și acceptarea noilor inovări de către societate în general.

În acest scop, EIT va stabili relații directe cu statele membre și alte părți interesate din cadrul lanțului inovării, generând efecte benefice de ambele părți. Pentru a face aceste dialoguri și schimburi mai sistematice, înființarea unui forum EIT al părților interesate, care să reunească comunități mai largi de părți interesate în jurul aspectelor de interes general, ar putea reprezenta un instrument adecvat pentru a facilita o comunicare bidirecțională și interactivă.

Părțile interesate vor include reprezentanți ai autorităților naționale și regionale, ai intereselor organizate și entităților individuale din mediul de afaceri, învățământul superior și cercetare, ai grupurilor de organizații înrudite, precum și ai altor părți interesate din triunghiul cunoașterii.

Reprezentanții statelor membre se reunesc în cadrul unei configurații speciale, în cadrul forumului părților interesate, pentru a garanta o comunicare corespunzătoare cu EIT și menținerea unui flux adecvat de informații cu acesta, pentru a primi informații în legătură cu realizările EIT și ale CCI-urilor, pentru a le acorda consultanță și pentru a face schimb de experiențe cu acestea. Configurația specială a reprezentanților statelor membre în cadrul forumului părților interesate asigură, de asemenea, sinergiile și complementaritățile adecvate între activitățile EIT, cele ale CCI-urilor și programele și inițiativele naționale, inclusiv potențialul de cofinanțare națională a activităților CCI-urilor. Organizarea forumului părților interesate a fost încorporată în Regulamentul (CE) nr. 294/2008 modificat.

În plus, o consultare activă cu alte instituții ale Uniunii, în special cu serviciile relevante ale Comisiei, încă de la începutul procesului, va contribui la maximizarea sinergiilor și a învățării reciproce cu alte inițiative ale Uniunii.

EIT:

- va crea un forum periodic al părților interesate al EIT, și va stabili configurația specială a acestui forum compusă din reprezentanții statelor membre, pentru a facilita interacțiunea și învățarea reciprocă cu comunitatea largă de inovare din triunghiul cunoașterii, inclusiv cu autoritățile naționale și regionale. În acest context, platforma bazată pe internet ar putea contribui și mai mult la încurajarea interacțiunilor dintre participanți.
- va utiliza în mod sistematic asociațiile dintre universități, întreprinderi și organizațiile de cercetare existente și va grupa organizațiile în jurul unor platforme pentru schimbul de cunoștințe și difuzarea rezultatelor.
- va crea un mecanism - cum ar fi o reuniune anuală a EIT, a CCI-urilor și a serviciilor relevante ale Comisiei Europene - care să faciliteze și mai mult sinergiile dintre EIT și CCI-uri, pe de-o parte, și alte inițiative ale Uniunii, pe de altă parte.

4. Estimarea necesităților financiare și sursele de finanțare 2014-2020

4.1. Consolidarea unui model de finanțare inteligent pentru CCI-uri

EIT a conceput un model de finanțare inițial care se bazează pe punctele forte și pe resursele comune ale organizațiilor de excelență existente; finanțarea EIT acționează ca un catalizator care asigură un efect de pârghie și reunește resurse financiare suplimentare din partea unei game largi de parteneri publici și privați. Pe această bază, EIT asigură în medie până la 25 % din finanțarea totală a CCI-urilor, în timp ce restul finanțării de minimum 75 % din bugetul general al CCI-urilor ar trebui să provină din surse din afara EIT. Aceasta include atât venituri și resurse proprii ale partenerilor CCI-urilor, cât și finanțare publică la nivel național, regional și al Uniunii, în special din fondurile structurale - actuale și viitoare - și din programul-cadru pentru cercetare și inovare. În cazul din urmă, CCI-urile (sau unii dintre partenerii acestora) solicită finanțare în conformitate cu normele programelor respective și în condiții de egalitate cu alți solicitanți. Contribuția partenerilor CCI nu este o cerință clasică de „cofinanțare” a unui grant, ci o condiție prealabilă pentru un nivel minim al implicării organizațiilor existente și al angajamentelor lor de finanțare a CCI. Această abordare ascendentă garantează angajamente solide din partea partenerilor CCI, oferă stimulente pentru investiții și stimulează schimbări structurale și organizaționale ale partenerilor CCI și nu numai.

Experiența primelor CCI-uri arată că industria se angajează financiar la realizarea planurilor de afaceri ale CCI-urilor și că ponderea bugetului CCI-urilor provenită de la partenerii industriali se situează între 20 și 30 % din bugetul anual total al CCI-urilor.

Finanțarea EIT este prevăzută doar pentru „activități cu valoare adăugată ale CCI-urilor”, și anume activități care permit integrarea politicilor referitoare la sectoarele din triunghiul cunoașterii - învățământ superior, cercetare și inovare - și a partenerilor în cadrul și între CCI-uri, în conformitate cu obiectivele și prioritățile stabilite în planurile de afaceri ale CCI-urilor. Aceasta include în special cercetarea de bază și aplicată, inovarea, educația, spiritul antreprenorial și proiectele de înființare de întreprinderi ale CCI-urilor, care completează investițiile în activitățile de cercetare consacrate (de exemplu, proiecte de cercetare existente). De asemenea, administrarea, gestionarea și coordonarea activităților CCI-urilor ar trebui să fie acoperite din contribuțiile EIT.

CCI-urile trec prin faze diferite de dezvoltare având caracteristici diferite ale bugetelor totale înainte de a atinge funcționarea la capacitate deplină. Capacitatea de absorbție a unei CCI este relativ limitată la început, dar se dezvoltă în mod semnificativ în următorii ani.

După o primă fază de înființare de doi ani, bugetele CCI-urilor ar trebui să crească substanțial și CCI-urile pot mobiliza un volum semnificativ de resurse noi, provenite de la partenerii noi și existenți, într-un interval de timp relativ scurt. Pentru a atinge o masă critică suficientă și pentru a realiza un impact la nivel european, bugetele anuale ale unei CCI vor fi între 250 și 450 de milioane EUR după atingerea funcționării la capacitate deplină, în funcție de strategia, parteneriatul și potențialul de piață a fiecărei CCI.

Deși CCI-urile nu vor fi complet independente din punct de vedere financiar de EIT în primii ani de funcționare, acestea vor fi încurajate să devină sustenabile pe termen mediu; adică dependența acestora de finanțarea EIT va fi redusă treptat în vederea consolidării și extinderii în continuare a acestora. EIT va continua să asigure finanțare pentru anumite activități cu valoare adăugată ale CCI-urilor unde investițiile EIT au o rentabilitate substanțială, cum ar fi educația, crearea de întreprinderi, centrele de colocație, acțiuni de comunicare și difuzare.

În prezent, finanțarea de către EIT a CCI-urilor se realizează exclusiv prin intermediul granturilor. În următorul cadru financiar multianual (CFM 2014 – 2020) ar putea fi asigurate noi mecanisme financiare prin instrumente de împrumut sau de participații. În calitate de „investitor” al CCI-urilor, EIT va urmări îndeaproape aceste evoluții și va încuraja accesul CCI-urilor pentru ca acestea să utilizeze pe deplin aceste mecanisme, facilitând și coordonând accesul, după caz.

4.2. Nevoile bugetare ale EIT

Nevoile bugetare ale EIT în perioada 2014-2020 sunt de 2 711,4 milioane EUR și se bazează pe trei componente principale: cheltuielile necesare pentru consolidarea celor trei CCI-uri existente, evoluția treptată spre noi CCI-uri în 2014, 2016 și, respectiv, în 2018, precum și pentru activități de comunicare și de difuzare și cheltuieli administrative.

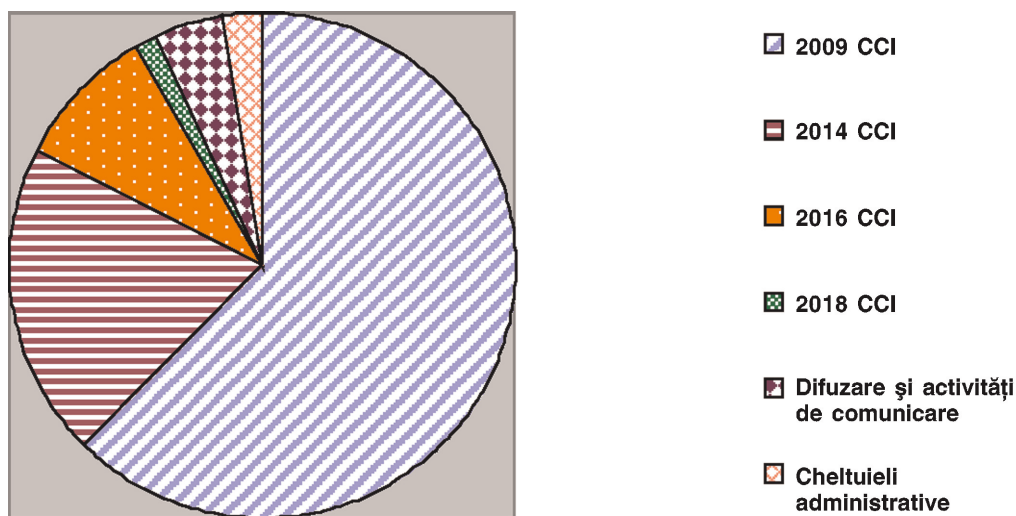
Aproximativ 1 695 milioane EUR (62,5 % din bugetul total al EIT) sunt preconizați pentru finanțarea CCI-urilor desemnate în 2009 și care funcționează deja la capacitate deplină; 542 milioane EUR (20 %) sunt prevăzuți pentru CCI-urile din a doua etapă, 249 milioane EUR (9,2 %) pentru a treia etapă și 35 milioane EUR (1,3 %) pentru ultima etapă.

Prin urmare, bugetul preconizat al EIT destinat CCI-urilor în perioada 2014 – 2020 se ridică la 2,5 miliarde EUR (93 % din bugetul total al EIT pentru perioada 2014 - 2020). Prin efectul de pârghie puternic al EIT, CCI-urile ar trebui să mobilizeze încă 7,5 miliarde EUR din alte surse publice și private.

EIT se va implica, de asemenea, într-un număr de activități de difuzare și de comunicare, inclusiv furnizarea de sprijin pentru mobilitatea structurată în cadrul RIS, care va îmbunătăți în mod semnificativ impactul operațiunilor sale în întreaga Europă. În plus, o serie de servicii de sprijin și de monitorizare de interes general vor asigura o valoare adăugată și o creștere în eficiență a activităților CCI-urilor. La punerea în aplicare și la dezvoltarea acestor activități, EIT va trebui să urmeze o strategie care vizează un randament ridicat, adică un maximum de impact obținut prin intermediul unor mecanisme care intervin direct în mică măsură. Aproximativ 125 milioane EUR (4,6 %) din bugetul EIT sunt necesari pentru a pune în aplicare aceste activități.

Dacă EIT urmează să exploreze noi modele de inovare deschisă și simplificare, acest fapt ar trebui să se reflecte în modalitățile sale de administrare. Sediul EIT trebuie să fie o organizație simplă, care urmează o abordare strategică vizând recurgerea la expertiză ori de câte ori este necesar, dar fără a crea inutil structuri greoaie și permanente. Costurile legate de cheltuielile administrative, care acoperă cheltuielile necesare cu personalul, cheltuielile administrative, cu infrastructura și operaționale, nu vor depăși de-a lungul timpului 2,4 % din bugetul EIT. O parte a cheltuielilor administrative sunt suportate de țara gazdă, Ungaria, prin asigurarea gratuită a spațiului de birouri până la sfârșitul anului 2030, precum și printr-o contribuție anuală de 1,5 milioane EUR la costul cu personalul până la sfârșitul anului 2015. Pe această bază, cheltuielile administrative se vor ridica prin urmare la aproximativ 65 milioane EUR pentru perioada 2014-2020.

Figura 3: Defalcarea nevoilor bugetare

În cursul următorului CFM, EIT va fi finanțat în primul rând printr-o contribuție de la „Orizont 2020”, fiind preconizată o sumă de 2 711,4 milioane EUR din această sursă.

Fișa informativă nr. 1: Inovare pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă**1. PROVOCAREA**

Sănătatea, schimbările demografice și bunăstarea au fost identificate ca fiind provocări societale majore care vor fi abordate în cadrul Orizont 2020. Obiectivele generale ale oricărei acțiuni care abordează această provocare ar trebuie să fie ameliorarea calității vieții cetățenilor europeni de toate vârstele și menținerea sustenabilității economice a sistemelor de sănătate și de securitate socială în contextul creșterii costurilor, al diminuării resurselor umane și al așteptărilor cetățenilor de a dispune de cele mai bune îngrijiri posibile.

Provocările legate de sectoarele sănătății și asistenței sociale sunt numeroase și strâns legate între ele. Acestea variază de la bolile cronice (boli cardiovasculare, cancer, diabet) alături de excesul de greutate și obezitatea, bolile infecțioase (HIV/SIDA, tuberculoză) și neurodegenerative (exacerbate de o îmbătrânire a populației din ce în ce mai accentuată), până la izolarea socială, bunăstarea redusă, dependența sporită a pacienților de îngrijirea formală și informală, precum și expunerea multiplă la factori de mediu cu consecințe necunoscute asupra sănătății pe termen lung. În plus, barierele în calea aplicării, exploatării și dezvoltării de noi descoperiri, produse și servicii împiedică un răspuns eficient la aceste provocări.

Răspunsul la aceste provocări a fost definit în Orizont 2020 ca având scopul de „a oferi o sănătate, o calitate a vieții și o bunăstare generală mai bună pentru toți prin susținerea activităților de cercetare și inovare. Aceste activități se vor concentra pe menținerea și promovarea sănătății pe tot parcursul vieții și pe prevenirea bolilor; pe îmbunătățirea capacității noastre de vindecare, tratare și gestionare a bolilor și dizabilităților; pe susținerea unei îmbătrâniri active; și pe contribuția la realizarea unui sector al serviciilor de asistență durabil și eficient, inclusiv serviciile locale și regionale și adaptarea orașelor și infrastructurilor acestora la o populație în curs de îmbătrânire”.

2. RELEVANȚĂ ȘI IMPACT

O CCI axată pe inovarea pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă va contribui la realizarea priorităților Orizont 2020, și anume cele definite în contextul provocărilor societale „Sănătate, schimbări demografice și bunăstare”.

Acest domeniu tematic este foarte relevant din punct de vedere societal și al politicilor publice. Aspectele legate de un stil de viață sănătos și îmbătrânirea activă influențează aproape toate sectoarele economiei și societății noastre, necesitând extrem de des măsuri de reglementare. Sectorul sănătății și al asistenței sociale este, de asemenea, extrem de relevant din perspectiva socio-economică, deoarece reprezintă unul dintre sectoarele unde sunt cheltuiți cei mai mulți bani (publici și privați) ⁽¹⁾; sectorul oferă nu numai oportunități pentru inovare economică și tehnologică, ci dispune și de un potențial pentru inovare socială. Îmbătrânirea populației reprezintă o provocare pentru serviciile publice și presupune, de exemplu, dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor locale și adaptarea urbană.

Relevanța socio-economică poate fi, de asemenea, subliniată de faptul că Europa beneficiază de prezența unui sector farmaceutic solid și de sisteme de sănătate și asistență socială bine dezvoltate care oferă milioane de locuri de muncă în întreaga Uniune. De asemenea, sectorul reprezintă unul dintre cele mai importante sectoare de producție de înaltă tehnologie din Uniune. Potențialul de creștere în aceste domenii este foarte mare, deoarece o societate în curs de îmbătrânire înseamnă o creștere a cererii agregate de servicii de îngrijire și de produse și servicii care oferă o viață independentă.

Un rol important joacă și alte sectoare, precum turismul. Îmbătrânirea populației este formată în mare măsură de o generație care este obișnuită să călătorească și care dorește în continuare să călătorească, pretinzând o calitate înaltă și, prin urmare, cu o nevoie din ce în ce mai mare de servicii accesibile (transport, hoteluri, divertisment etc.). Serviciile turistice mai accesibile ar putea da un impuls competitivității întregului sector și ar putea promova incluziunea suplimentară a populației în curs de îmbătrânire.

Nu în ultimul rând, Uniunea beneficiază de un nivel al cercetării și al educației în acest domeniu de talie mondială. În multe state membre există infrastructuri și instituții de cercetare de excelență care oferă o bază atractivă pentru implicarea industriei în activitățile planificate ale EIT.

Provocările legate de un stil de viață sănătos sunt valabile în întreaga Europă. Răspunsurile, care pot fi oferite de o CCI, necesită o cooperare intensă între echipe multidisciplinare și multisectoriale de excelență, cu participanți din toate sectoarele din triunghiul cunoașterii – învățământ superior, cercetare și inovare –. O CCI pe această temă ar oferi o valoare adăugată prin conectarea activităților de inovare și ale învățământului superior cu baza de cercetare de

⁽¹⁾ Cheltuielile pentru sănătate diferă de la o țară la alta. Ponderea din PIB variază de la 1,1 la 9,7 % și de la 4 % la peste 18 % din totalul cheltuielilor publice. Sectoarele conexe domeniului sănătății au o intensitate ridicată a activităților de cercetare-dezvoltare: sectorul farmaceutic și al biotehnologiei depășesc cu mult orice alt sector (15,9 %); echipamentele și serviciile de îngrijiri medicale se situează, de asemenea, la un nivel foarte ridicat (6,8 %).

exelență deja existentă. În acest mod, aceasta va pune un accent deosebit pe programele învățământului superior, pe dezvoltarea de noi competențe (necesare, de exemplu, atât pentru dezvoltarea de tehnologii, cât și pentru îngrijirea persoanelor în vârstă), consolidarea aspectelor antreprenoriale pentru a stimula dezvoltarea unei forțe de muncă cu nivel ridicat de spirit antreprenorial în domeniu, pentru a sprijini dezvoltarea de noi produse și servicii, precum și pentru a consolida lanțurile valorice existente sau chiar crearea unor noi lanțuri valorice.

Exemplele de produse și servicii potențiale care ar putea fi create prin intermediul unei CCI nu se limitează la aplicațiile tehnologice (cum ar fi aplicații care prelucrează, codifică, standardizează și interpretează date în domenii precum cancerul, bolile cardiovasculare sau instrumente pentru evaluarea riscului sau depistarea timpurie) și ar putea declanșa o inovare socială care să cuprindă concepte noi de ameliorare, de exemplu, a gestionării stilului de viață sau a nutriției, încurajând o viață activă și independentă într-un mediu favorabil persoanelor în vârstă, sau menținerea unor sisteme de asistență sustenabile din punct de vedere economic.

Avându-se pe aspectele sistemice ale sistemelor europene de sănătate și asistență socială, precum și pe susținerea unei îmbătrâniri active, o CCI din acest domeniu tematic ar include, de asemenea, o cooperare mai puternică între întreprinderile mari și cele mai mici și mai specializate, pentru o mai bună circulație a cunoștințelor. În plus, o valoare adăugată specifică pe care ar putea-o oferi o CCI din acest domeniu ar putea fi crearea de parteneriate inovatoare la nivel local, care prezintă o importanță deosebită în sectorul serviciilor.

Prin intermediul abordării integrate a triumphiului cunoașterii, o CCI axată pe un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă ar reprezenta, prin urmare, un factor cheie în vederea abordării „Paradoxului european”: prin oferirea unei valori adăugate la poziția de excelență pe care o deține Uniunea în domeniul cercetării științifice și prin transformarea acestui avantaj în produse și servicii inovatoare, precum și în noi piețe și oportunități de afaceri.

Riscurile majore asociate succesului unei CCI din cadrul acestei tematici sunt în principal legate de condițiile cadru de însoțire necesare în materie de inovare și politici de reglementare, ce ar putea necesita anumite adaptări care nu sunt direct abordate de CCI⁽¹⁾. Prin urmare, CCI-urile trebuie să stabilească legături cu activitățile de inovare și politici aflate în curs la nivelul Uniunii și la nivel național în aceste domenii (a se vedea secțiunea următoare).

3. SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI CU INIȚIATIVE EXISTENTE

Chestiunile legate de sănătate și îmbătrânirea activă sunt susținute puternic de multe inițiative ale Uniunii. Astfel de inițiative includ o gamă largă de domenii politice pe lângă sectorul sănătății, cum ar fi economia, securitatea și mediul. Prin urmare, acestea contribuie indirect la obiectivele din Europa 2020 cum ar fi C&D/Inovare, ocuparea forței de muncă și incluziune socială.

O CCI axată pe inovarea pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă va avea o strânsă colaborare cu proiectul pilot de parteneriat european pentru inovare (PEI) privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate. Aceasta va ține seama de acțiuni concrete prezentate în cadrul planului strategic pentru inovare al PEI și va contribui la realizarea obiectivelor sale. Aceasta va crea o complementaritate în educație și în formarea de actori cheie și va oferi o rețea unică structurată de profesioniști bine plasați pentru a identifica condițiile cadru și cele mai bune practici în domeniul politic, de reglementare sau privind problemele de standardizare care au un impact în acest sector. În contextul PEI, o CCI în acest domeniu poate, de asemenea, să contribuie la inițiativa privind piețele-pilot – e-sănătate, care vizează stimularea pieței în vederea unor soluții inovatoare în domeniul e-sănătății prin accentul plasat asupra instrumentelor politice (standardizare, sisteme de certificare și achiziții publice).

Coordonarea va fi, de asemenea, sprijinită prin inițiative de programare comună (IPC) pentru a stimula cercetările privind boala Alzheimer și alte boli neurodegenerative, precum și prin IPC „Ani mai mulți, o viață mai bună” - potențialul și provocările schimbărilor demografice și IPC „Un regim alimentar sănătos pentru o viață sănătoasă”. O CCI în acest domeniu va accelera și va promova exploatarea cercetării publice de excelență reunită de aceste IPC, abordând astfel problema fragmentării în domeniul inovării.

De asemenea, o CCI se va baza puternic și va capitaliza rezultatele majore ale cercetării din inițiativa comună din domeniul tehnologiei privind medicamentele inovatoare și din numeroase proiectele de cercetare din programul cadru care abordează acest domeniu tematic (cum ar fi programul de cercetare în domeniul sănătății sau activitățile de cercetare TIC privind sănătatea și îmbătrânirea populației) pentru a încuraja transferul de tehnologie și comercializarea prin intermediul antreprenorilor de vârf. De asemenea, aceasta va asigura coordonarea cu activitatea programului comun de asistență pentru autonomie la domiciliu și a programului pentru competitivitate și inovare.

⁽¹⁾ De exemplu, în ceea ce privește accesul pacienților la medicamente de înaltă calitate, întârziat din cauza legislației de autorizare a noilor medicamente pe piață, implicând mai mult timp dedicat studiilor și certificărilor și stabilirii prețurilor și a modalităților de rambursare.

În concluzie, o CCI în acest domeniu va fi complementară acestor activități, deoarece s-ar concentra asupra activităților transdisciplinare din cadrul triunghiului cunoașterii, cu un accent puternic pe produse și servicii inovatoare și pe educația antreprenorială.

4. CONCLUZII

O CCI care se axează pe chestiunea mai generală a inovării pentru un stil de viață sănătos și îmbătrânire activă îndeplinește criteriile propuse pentru selecția temelor CCI:

- Abordează o provocare economică și societală majoră relevantă (sănătate și bunăstare pe tot parcursul vieții pentru toți, menținând, în același timp, sisteme de asistență sustenabile din punct de vedere economic), contribuind la punerea în aplicare a Agendei Europa 2020 și a obiectivelor sale privind ocuparea forței de muncă, inovare, educație și incluziune socială.
- Domeniul asupra căruia se concentrează o astfel de CCI este aliniat cu prioritățile definite în programul „Orizont 2020” și complementar cu alte activități ale Uniunii în domeniile sănătății și asistenței sociale, în special cu IPC corespunzătoare și cu PEI privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate.
- Ea se poate baza pe o infrastructură de cercetare puternică și pe un sector industrial solid care vor fi atrase de CCI. Aceasta este în măsură să mobilizeze investiții și angajamente pe termen lung din partea sectorului întreprinderilor și oferă posibilități pentru diferite produse și servicii emergente.
- CCI va aborda problema paradoxului european, deoarece va capitaliza baza de cercetare solidă a Uniunii și va identifica noi abordări inovatoare pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor europeni și pentru menținerea sustenabilității economice a sistemelor de sănătate și de asistență socială.
- CCI creează un impact durabil și sistemic, măsurat în termeni de noi antreprenori formați, noi tehnologii și noi întreprinderi. Aceasta va stimula noi evoluții tehnologice și inovarea socială.
- O astfel de CCI vizează găsirea unei soluții pentru nivelul ridicat de fragmentare a întregului sector al sănătății și asistenței sociale și va reuni o masă critică de excelență în materie de părți interesate din domeniul cercetării, inovării, educației și formării din sector.
- Aceasta adoptă o abordare sistemică și, prin urmare, necesită activități transdisciplinare care implică domenii diferite de cunoaștere, precum medicina, biologia, psihologia, economia, sociologia, demografia, TIC.

Fișa informativă nr. 2: Materii prime ⁽¹⁾ - explorare, extracție, prelucrare, reciclare și înlocuire durabilă

1. PROVOCAREA

Societatea modernă este complet dependentă de accesul la materii prime. Accesul la materii prime este esențial pentru funcționarea eficientă a economiei Uniunii. Cu toate acestea, triunghiul reprezentat de scăderea resurselor naturale epuizabile, o populație din ce în ce mai mare și un nivel al consumului aflat în creștere rapidă în țările în curs de dezvoltare pun presiuni mai mari asupra materiilor prime și resurselor naturale ale planetei. Acești factori se numără printre cei responsabili de creșterea preconizată a consumului de resurse naturale în cursul deceniilor următoare.

Astfel cum a fost pus în evidență în foaia de parcurs privind eficiența resurselor și în Orizont 2020, ar trebui să căutăm să asigurăm disponibilitatea, accesibilitatea și utilizarea durabilă a materiilor prime care sunt necesare pentru economia europeană și pentru satisfacerea bunăstării noastre, asigurând în același timp o economie mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, care vine în întâmpinarea nevoilor unei populații în creștere, în limitele ecologice ale unei planete epuizabile.

2. RELEVANȚĂ ȘI IMPACT

Acest domeniu tematic este foarte relevant din punct de vedere al impactului economic și societal. Materiile prime sunt esențiale pentru economia mondială și pentru calitatea vieții; creșterea eficienței utilizării resurselor va fi esențială pentru asigurarea creșterii economice și a locurilor de muncă în Europa. Aceasta va crea oportunități economice importante, va duce la îmbunătățirea productivității și la reducerea costurilor și va stimula competitivitatea.

⁽¹⁾ În prezentul document, va fi utilizată definiția mai restrânsă „materii prime neenergetice, neagricole” pentru a reduce posibilele suprapuneri cu CCI-urile actuale din domeniul schimbărilor climatice și energiei, precum și cu alte domenii prioritare viitoare ale CCI-urilor, cum ar fi alimentele.

Deși Uniunea deține o experiență de excelență în domeniul cercetării, precum și diferite centre de excelență, s-ar putea face mult mai multe pentru a capitaliza avantajele menționate din acest domeniu prioritar. O CCI ar fi adecvată în mod special pentru acest obiectiv.

Aliniindu-se altor activități ale Uniunii, o CCI în acest domeniu ar trebui să se concentreze pe încurajarea unui centru de cunoaștere și a unui centru de expertiză în domeniul academic, tehnic, al formării practice și al cercetării în mineritul durabil de suprafață, subteran, marin, urban și în depozitele de deșeuri, gestionarea materialelor, tehnologii de reciclare, gestionarea la sfârșitul ciclului de viață, înlocuirea materialelor și comerțul deschis, precum și guvernanța mondială în ceea ce privește materiile prime. Aceasta ar acționa ca gestionar și dispecerat pentru centrele europene de excelență în aceste domenii conexe și ar gestiona un program de cercetare de importanță strategică pentru industria Uniunii. Din acest motiv, pentru a maximiza impactul acțiunilor și pentru a evita orice duplicare a activităților Uniunii, inclusiv a PEI privind materiile prime, CCI va fi un complement necesar în materie de capital uman (adică formare, educație) pentru acțiunile pilot care implică tehnologii inovatoare (de exemplu instalații demonstrative) pentru explorarea, extracția și prelucrarea sustenabile, utilizarea eficientă din punctul de vedere al resurselor, colectarea, reciclarea, reutilizarea și substituția terestră și marină.

În același timp, aceasta ar putea include obiective care să o transforme într-un pionier al tehnologiilor prin crearea unor proiecte-pilot și sisteme de demonstrare a proceselor și soluțiilor inovatoare care implică, de exemplu, utilizarea materialelor alternative atractive din punct de vedere economic și durabile, inclusiv biomateriile de importanță strategică pentru Uniune. Aceasta, prin urmare, poate declanșa dezvoltarea piețelor existente și crearea de piețe noi, și anume în domeniul explorării, extracției și prelucrării durabile, al gestionării eficiente a materialelor din punctul de vedere al resurselor, al tehnologiilor de reciclare și al materialelor de înlocuire. Va fi necesară evaluarea impactului și elaborarea de măsuri inovative și rentabile de adaptare și de prevenire a riscurilor pentru habitatele extrem de sensibile, cum ar fi regiunea arctică.

O CCI în acest domeniu va fi foarte importantă pentru abordarea barierei reprezentate de lipsa de tehnologie. Inovarea tehnică trebuie să dezvolte o serie de tehnologii complementare care ar putea schimba forma lanțului valoric al mineralelor și materiilor prime tradiționale. Acesta este un domeniu care necesită eforturi suplimentare pentru a dezvolta noi procese și pentru a optimiza și comercializa cunoștințele existente în acest domeniu. Abordarea antreprenorială a unei CCI ar fi în mod special adecvată pentru a trata această problemă.

Alt element de valoare adăugată a unei CCI în domeniul materiilor prime îl reprezintă contribuția acesteia la abordarea chestiunii oportunităților limitate de formare a rețelelor din sector. În fapt, natura eterogenă a diferitelor domenii de cercetare implicate înseamnă că există oportunități limitate de a întâlni cercetători din diferite domenii și de beneficia de schimbul încrucișat de idei și de colaborarea necesară pentru a promova soluții rentabile, cu emisii scăzute de carbon și ecologice. Crearea de rețele în cadrul unei CCI, reunind părți interesate din cele trei componente ale triunghiului cunoașterii din întregul lanț valoric, ar contribui la soluționarea acestei deficiențe. Aceasta va oferi posibilitatea de a îmbunătăți tehnologia, transferurile de cunoștințe și de know-how, oferind cercetătorilor, studenților și antreprenorilor cunoștințele și competențele necesare pentru a crea soluții inovatoare și pentru a le transforma în oportunități noi de afaceri.

3. SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI CU INIȚIATIVE EXISTENTE

Uniunea a identificat acest domeniu prioritar ca fiind una dintre marile provocări. O CCI ar contribui la Orizont 2020, și anume la provocările societale legate de aprovizionarea durabilă cu materii prime și eficiența utilizării resurselor. Aceasta ar putea contribui la PEI propus privind materiile prime. PEI privind materiile prime va oferi cadrul general pentru a facilita alinierea și sinergiile între instrumentele și politicile existente de cercetare și inovare orientate spre cerere și ofertă din acest domeniu. Aceasta va cuprinde atât activități axate pe tehnologie, cât și identificarea condițiilor cadru și a celor mai bune practici în chestiuni de politică, reglementare sau standardizare având un impact asupra inovării într-un anumit sector sau o anumită provocare. O CCI în acest domeniu ar putea crea o complementaritate în educarea actorilor cheie și ar putea asigura o rețea unică structurată de practicieni. Aceasta ar oferi o bază solidă pentru susținerea altor acțiuni legate de inovare întreprinse în cadrul PEI, pentru succesul cărora resursele umane reprezintă o necesitate absolută.

Aceasta va fi, de asemenea, bine plasată pentru a susține PEI în identificarea condițiilor cadru și a celor mai bune practici în chestiuni de politică, reglementare sau standardizare având un impact asupra acestui sector. O CCI se va baza puternic și va capitaliza rezultatele numeroaselor proiecte de cercetare din cadrul celui de-al șaptelea program-cadru care abordează această tematică, în special cele finanțate în cadrul temelor privind nanoștiințele, nanotehnologiile, materialele, noile tehnologii de producție și mediu.

În mod similar, aceasta ar avea la bază proiectele de replicare pe piață în domeniul ecoinovării în conformitate cu CIP (Programul pentru competitivitate și inovare), în cazul în care reciclarea materialelor a reprezentat unul dintre domeniile prioritare. Această experiență va continua cu Orizont 2020, și anume în contextul provocărilor societale reprezentate de acțiunile climatice, mediu, eficiența resurselor și materiile prime.

În plus, se încearcă să se obțină sinergii cu Rețeaua europeană de competență în domeniul pământurilor rare, instituită pentru materiile prime esențiale, numite pământuri rare.

O CCI în acest domeniu ar încerca să producă complementarități și sinergii cu aceste activități și ar trebui să se concentreze asupra activităților transdisciplinare din cadrul triumphiului cunoașterii, cu un accent puternic pe produse și servicii inovatoare și pe educația antreprenorială.

4. CONCLUZII

O CCI în acest domeniu este cea mai potrivită pentru a aborda provocările descrise mai sus. Aceasta îndeplinește, de asemenea, criteriile propuse pentru selecția temelor CCI din ASI:

- Abordează o provocare economică și societală majoră relevantă cu care se confruntă Europa (nevoia de a dezvolta soluții inovatoare rentabile, cu emisii scăzute de carbon și ecologice pentru explorarea, extracția, prelucrarea, utilizarea, reutilizarea, reciclarea și gestionarea la sfârșitul ciclului de viață a materiilor prime), contribuind la punerea în aplicare a Agendei Europa 2020 și a obiectivelor sale privind clima și energia, ocuparea forței de muncă, inovarea și educația.
- Domeniul asupra căruia se concentrează o astfel de CCI este aliniat cu prioritățile definite în Orizont 2020 și complementar cu alte activități ale Uniunii în sectorul materiilor prime, în special cu PEI privind materiile prime.
- Aceasta este în măsură să mobilizeze investiții din sectorul întreprinderilor și oferă posibilități pentru diverse produse și servicii emergente – și anume, în domeniul extracției și prelucrării durabile, al gestionării materialelor, al tehnologiilor de reciclare și al materialelor de înlocuire.
- CCI creează un impact durabil și sistemic, măsurat în termeni de noi antreprenori formați, noi tehnologii și noi întreprinderi. Aceasta oferă, în special, oportunități de creare de valoare socială prin eforturi de abordare a obiectivului de durabilitate a întregului ciclu de viață al produsului: utilizarea mai eficientă a materiilor prime și îmbunătățirea efectivă a reciclării și recuperării materiilor prime.
- CCI include o puternică componentă de învățământ care lipsește în alte inițiative și va reuni o masă critică de părți interesate de excelență în materie de cercetare și inovare.
- Aceasta necesită activități transdisciplinare care implică domenii diferite de cunoaștere, cum ar fi geologia, economia, științele mediului, chimia, mecanica și mai multe domenii industriale (construcții, industria auto, industria aerospațială, mașini și echipamente, precum și energiile regenerabile).
- CCI va aborda problema paradoxului european, dat fiind faptul că Europa dispune de o bază solidă de cercetare și o performanță scăzută în materie de inovare. Aceasta oferă oportunități pentru inovare în minerit durabil și gestionarea materialelor. Înlocuirea și reciclarea pot promova schimbări suplimentare în sector și pot îmbunătăți activitățile de investiție din sector prin crearea de noi produse și servicii și prin noi abordări ale lanțului de aprovizionare.

Fișa informativă nr. 3: „Food4future” - lanț de aprovizionare durabilă de la resurse la consumatori

1. PROVOCAREA

Lanțul global de aprovizionare cu alimente se confruntă cu o serie complexă de provocări.

La nivelul cererii, situația este caracterizată de o populație a lumii în continuă creștere, de un nivel de viață în continuă creștere (în special în țările emergente) care creează o cerere pentru un regim alimentar mai variat și mai de calitate, care la rândul său necesită o producție suplimentară de alimente. Ca urmare, ONU a estimat că cererea de alimente va crește cu aproximativ 70 % până în 2050 ⁽¹⁾. În același timp, expansiunea rapidă a sectorului bioenergiei accentuează cererea de subproduse derivate din procesul de producție al alimentelor.

În ceea ce privește oferta, schimbările climatice globale vor agrava presiunile existente asupra producției și aprovizionării cu alimente. În plus, o serie de sisteme de producție alimentară în lume nu sunt durabile. Dacă nu va suferi modificări, sistemul de mondial aprovizionare cu alimente va continua să degradeze mediul și să compromită capacitatea de producție mondială a alimentelor din viitor.

⁽¹⁾ Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO). 2009. Global agriculture towards 2050 (Agricultura globală către anul 2050).

În special aceste probleme trebuie analizate în legătură cu atitudinea, preocupările și comportamentele consumatorilor, deoarece producția este determinată de consumatori și piață. În ultimele două decenii, complexitatea consumului de alimente a crescut în mod dramatic. Consumatorii solicită produse alimentare accesibile, diversificate, de înaltă calitate și ușor de preparat, care să răspundă la gusturilor și nevoilor lor. Preocupările cu privire la diferite aspecte, care variază de la siguranța alimentară și protecția mediului la considerente etice, cum ar fi comerțul echitabil sau bunăstarea animalelor, sunt din ce în ce mai numeroase și conduc la o cerere de acțiuni politice din ce în ce mai mare din partea grupurilor de consumatori. În fine, obiceiurile consumului de alimente (inclusiv risipa de alimente) pot avea efecte majore asupra sănătății și bunăstării consumatorilor, precum și asupra producției primare și asupra mediului.

Orizont 2020 abordează această complexitate și definește provocările legate de acest sector: „Provocarea este de a asigura o aprovizionare cu alimente sigure și de înaltă calitate și cu bioproduse, pentru a asigura gestionarea durabilă a resurselor biologice, contribuind atât la dezvoltarea rurală cât și la dezvoltarea zonelor costiere și la competitivitatea industriei europene de bioproduse, asigurând în același timp conservarea ecosistemelor terestre și marine, reducerea dependenței de combustibilii fosili, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și promovarea obiectivului zero risipă și a eficienței utilizării resurselor.”

2. RELEVANȚĂ ȘI IMPACT

O CCI în domeniul lanțului durabil de aprovizionare va contribui la realizarea priorităților Orizont 2020, și anume cele definite în contextul provocării societale „Siguranță alimentară, agricultură și silvicultură durabilă, cercetare marină, maritimă și fluvială și bioeconomie”.

Acest domeniu tematic este, de asemenea, foarte relevant din punct de vedere al impactului economic și societal. Aspectele legate de siguranța și securitatea alimentară influențează aproape toate sectoarele economiei și societății noastre, necesitând extrem de des măsuri de reglementare.

Industria alimentară este principalul sector al industriei prelucrătoare din Europa și joacă un rol esențial în dezvoltarea economică a Europei. În pofida rolului relevant, competitivitatea industriei alimentare și a băuturilor din Europa este amenințată. În ultimul deceniu, cota de piață a Europei la nivel global a scăzut de la 25 % la 21 % ca urmare a concurenței din partea economiilor emergente, cum ar fi China, India și Brazilia. Fiind din ce în ce mai puțin în măsură să concureze numai pe bază de costuri, industria alimentară europeană trebuie să aibă posibilitatea de a oferi o valoare adăugată prin crearea de produse mai sănătoase, mai durabile și mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor pentru a inversa această tendință de scădere.

Sunt necesare acțiuni pentru a garanta un sistem global de aprovizionare cu alimente durabil și rezistent la schimbările climatice, asigurând în același timp cererea tot mai mare de alimente în limita constrângerilor impuse de terenul disponibil și de stocurile de pește aflate în scădere, precum și protecția mediului natural și a sănătății umane.

O CCI în acest domeniu se va concentra asupra lanțului de aprovizionare cu alimente. Accentul pe acest domeniu se pretează foarte bine la abordarea holistică a unei CCI. Aceasta cuprinde utilizarea resurselor încă de la începutul lanțului (îngrășăminte etc.), producția de alimente, prelucrarea, ambalarea și distribuția; încheindu-se cu consumatorii, care ar putea reprezenta o prioritate specifică unei CCI (reducerea risipei alimentare, nutriție sănătoasă etc.). Obiectivul este de a asigura o mai mare eficiență și eficacitate a sistemului lanțului de aprovizionare cu alimente, îmbunătățind, în același timp, durabilitatea în toate segmentele acestui lanț.

Abordarea lanțului de aprovizionare cu alimente prin intermediul unei CCI va oferi posibilitatea de a trata nu doar unele dintre provocările relevante economice și societale majore cu care se confruntă Europa, ci va permite și mobilizarea investițiilor și a angajamentelor pe termen lung din partea sectorului afacerilor – și anume, în implementarea de tehnologii, procese și cunoștințe noi și inovatoare pentru a crește producția de alimente, prelucrarea, ambalarea și distribuția durabilă, pentru a reduce risipa și pentru a promova o nutriție mai bună. Prin intermediul abordării integrate, o CCI din acest domeniu va fi în măsură să influențeze abordarea industriei pentru a se concentra mai mult asupra inovării orientate spre consumator, aducând astfel beneficii sănătății și calității vieții consumatorilor. Aceasta se va alătura potențialului oferit de noile modele de afaceri și de strategiile de piață care se concentrează asupra nevoilor și tendințelor consumatorilor și se bazează pe o mai bună informare cu privire la lanțul alimentar, având potențialul de a alinia inovările și posibilitățile tehnologice cu interesele consumatorilor și de a crea astfel noi oportunități de afaceri.

Pentru o CCI din acest domeniu va fi foarte important să găsească soluții pentru nivelul ridicat de fragmentare a întregului lanț de aprovizionare cu alimente. Aceasta va combina o masă critică de părți interesate de excelență din domeniul cercetării, inovării, educației și formării de-a lungul întregului lanț. Toate elementele lanțului (sectorul primar, producția de alimente, prelucrătorii de alimente, vânzătorii cu amănuntul, canalele de servicii alimentare – și nu în ultimul rând – consumatorii) sunt strâns legate între ele pentru conceperea inovațiilor viitoare. O CCI va oferi abordările sistemice și transdisciplinare necesare pentru a remedia aceste probleme.

Principală valoare adăugată a unei CCI în acest domeniu va fi rolul său în abordarea deficitului de competențe și resurse umane din prezent. În prezent, probabil jumătate din industriile europene producătoare de alimente și băuturi se confruntă cu un deficit de personal științific și calificat. Aceasta reprezintă o barieră în calea inovării din acest sector. O CCI va putea aborda această problemă prin integrarea învățământului cu celelalte sectoare ale triunghiului cunoașterii. În același timp, aceasta va oferi ocazia de a stimula persoane cu spirit antreprenorial nou educate, capabile de a dezvolta noi tehnologii și întreprinderi inovatoare. Această concentrare asupra antreprenoriatului ar fi deosebit de relevantă în sectorul alimentar, în care operează un mare număr de IMM-uri.

Riscurile majore asociate succesului unei CCI din cadrul acestei tematici sunt în principal legate de condițiile cadru de însoțire necesare în domeniul inovării, care nu sunt direct abordate de CCI. Pentru sporirea durabilității pe tot parcursul lanțului de aprovizionare cu alimente, unele modificări reglementare pot fi necesare, de exemplu, cu scopul de a internaliza costurile de producție a alimentelor. Prin urmare, CCI-urile trebuie să stabilească legături cu activitățile de inovare și politice aflate în curs de desfășurare la nivelul Uniunii și la nivel național în aceste domenii (a se vedea secțiunea următoare).

3. SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI CU INIȚIATIVE EXISTENTE

Uniunea este pe deplin angajată în acest domeniu. O CCI ar contribui la abordarea provocării societale din Orizont 2020 „Siguranță alimentară, agricultură și silvicultură durabilă, cercetare marină, maritimă și fluvială și bioeconomie”. Aceasta ar coopera, în special, cu proiectul propus de parteneriat european pentru inovare (PEI) „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”. În timp ce aceasta din urmă va pune accentul pe construirea unor punți între cercetarea de vârf și inovarea practică, o CCI ar crea în special o complementaritate prin educarea actorilor cheie, cum ar fi antreprenorii și consumatorii. De asemenea, este necesară coordonarea cu inițiativa de programare comună „Agricultură, securitate alimentară și schimbări climatice”, care va reuni eforturi naționale de cercetare pentru a integra adaptarea, atenuarea schimbărilor climatice și securitatea alimentară în sectoarele agricultură, silvicultură și utilizarea terenurilor.

Fondul european maritim și pentru pescuit va promova durabilitatea socială și de mediu a pescuitului și acvaculturii, subliniind astfel nevoia de evoluții tehnologice cuplate cu noi aptitudini antreprenoriale în aceste domenii, aliniate cu evoluția comportamentului consumatorilor și oferind posibilități de sinergie. Într-un mod asemănător va fi posibilă și coordonarea cu IPC-urile recent lansate „Alimente sănătoase pentru o viață sănătoasă” și „Conectarea cercetării în materie de climă în Europa”, precum și cu platformele tehnologice europene în domenii înrudite (în special platforma Food for Life) sau numeroasele proiecte din cadrul celui de Al șaptelea program-cadru. În mod similar, aceasta ar avea la bază proiectele de replicare pe piață în domeniul ecoinovării în conformitate cu CIP (Programul pentru competitivitate și inovare), în care alimentele și băuturile au reprezentat unul dintre domeniile prioritare. Această experiență va continua cu Orizont 2020, și anume în contextul provocărilor societale reprezentate de acțiunile climatice, mediu, eficiența resurselor și materiile prime.

O CCI în acest domeniu va fi complementară acestor activități, deoarece s-ar concentra asupra activităților transdisciplinare din cadrul triunghiului cunoașterii, cu un accent puternic pe produse și servicii inovatoare, precum și pe educația antreprenorială și alte probleme legate de consumatori.

4. CONCLUZII

O CCI axată pe lanțul de aprovizionare cu alimente este cea mai potrivită pentru a aborda provocările descrise mai sus. Aceasta îndeplinește, de asemenea, criteriile propuse pentru selecția temelor CCI:

- Abordează o provocare economică și societală majoră relevantă (necesitatea de a asigura un sistem de aprovizionare cu alimente puternic și durabil, asigurând în același timp cererea tot mai mare de alimente în limita constrângerilor impuse de terenul disponibil, precum și protecția mediului natural și a sănătății umane), și contribuie la punerea în aplicare a Agendei Europa 2020 și a obiectivelor sale privind clima și energia, ocuparea forței de muncă, inovarea și educația.
- Domeniul asupra căruia se concentrează o astfel de CCI este aliniat cu prioritățile definite în Orizont 2020 și complementar cu alte activități ale Uniunii în sectorul alimentar, în special cu PEI „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”.
- CCI este în măsură să mobilizeze investiții și angajamente pe termen lung din partea sectorului întreprinderilor și oferă posibilități pentru diverse produse și servicii emergente – și anume, implementarea de tehnologii, procese și cunoștințe noi și inovatoare, pentru a crește producția, prelucrarea, ambalarea și distribuția durabilă de alimente, pentru a reduce risipa și pentru promovarea unei nutriții mai bune și a unei populații mai sănătoase.
- CCI creează un impact durabil și sistemic, măsurat în termeni de noi antreprenori formați, noi tehnologii și noi întreprinderi. Aceasta va încuraja evoluțiile tehnologice noi și sistemele de producție mai eficiente și mai durabile.

- Aceasta vizează abordarea cu succes a nivelului ridicat de fragmentare a întregului lanț de aprovizionare cu alimente; favorizează trasabilitatea; și va reuni o masă critică de părți interesate de excelență din domeniul cercetării, inovării, educației și formării de-a lungul întregului lanț.
- Prin urmare, aceasta necesită activități transdisciplinare care implică domenii diferite de cunoaștere, cum ar fi agronomia, ecologia, biologia, chimia, nutriția și economia socială.
- CCI va aborda problema paradoxului european, deoarece va găsi noi abordări inovatoare pentru a asigura un lanț de aprovizionare mai eficient și mai durabil și pentru a îmbunătăți securitatea alimentară.

Fișa informativă nr. 4: Producția cu valoare adăugată

1. PROVOCAREA

Una dintre principalele provocări definite în cadrul agendei europene de inovare și care trebuie să fie abordată, de asemenea, în cadrul Orizont 2020, este competitivitatea statelor membre ale Uniunii pe piața mondială. Unul dintre sectoarele în care această problemă este deosebit de urgentă este procesul de producție.

Procesul de producție din țările europene este supus unei presiuni considerabile: concurența intensă din partea altor economii dezvoltate, costurile de producție reduse din țările în curs de dezvoltare, precum și deficitul de materii prime pun presiuni asupra societăților europene din industria prelucrătoare. În paralel, există factori suplimentari care implică modificări în industria prelucrătoare: noi nevoi societale și ale pieței, progrese rapide ale științei și tehnologiei, cerințe de mediu și de durabilitate.

Un răspuns posibil referitor la abordarea acestor provocări este dezvoltarea unei industrii prelucrătoare „cu valoare (sau valoare adăugată) ridicată”. Acest concept definește un sistem integrat care include întregul ciclu de producție, distribuție și tratare a mărfurilor la sfârșitul ciclului de viață, precum și produse/servicii care aplică un sistem de inovare orientat spre client/utilizator. În loc să concureze în principal pe bază de cost, producătorii cu valoare adăugată oferă valoare prin furnizarea de inovare în produse/servicii, stabilirea unui proces de excelență, obținerea recunoașterii ca marcă de vârf și/sau contribuția la o societate durabilă.

Industria prelucrătoare are o semnificație economică, socială și de mediu considerabilă. În 2010, industria prelucrătoare a reprezentat 15,4 % din PIB-ul Uniunii, reprezentând peste 33 de milioane de locuri de muncă. Această cifră se ridică la 37 % dacă sunt incluse producerea de energie electrică, construcțiile și servicii comerciale conexe. În același timp, industria prelucrătoare a generat, de asemenea, aproximativ 25 % din deșeuri, 23 % din emisiile de gaze cu efect de seră și 26 % din emisiile de NOx din Europa.

Luând în considerare acest lucru, este destul de clar că obiectivele globale în domeniul industriei prelucrătoare trebuie să fie creșterea competitivității Europei pe piața mondială, precum și dezvoltarea proceselor de producție mai durabile și mai ecologice.

2. RELEVANȚĂ ȘI IMPACT

O CCI în domeniul industriei prelucrătoare cu valoare adăugată va contribui la realizarea priorităților Orizont 2020 în materie de producție și prelucrare avansată, precum și a obiectivului său specific de „transformare a formelor de producție industrială de astăzi în tehnologii de producție și prelucrare cu grad ridicat de cunoștințe, durabile, cu emisii scăzute și trans-sectoriale, pentru a realiza produse, procese și servicii inovatoare”.

Aceasta va putea să mobilizeze investiții și angajamente pe termen lung din partea sectorului afacerilor, precum și să contribuie la extinderea și crearea de noi piețe. Aceasta ar putea avea în special o funcție de susținere a acțiunilor definite în cadrul agendei strategice de cercetare a platformei tehnologice europene (PTE) „Manufuture”:

- Proiectarea ecologică
- Dezvoltarea de produse și servicii cu valoare adăugată;
- Dezvoltarea de noi modele de afaceri;
- Dezvoltarea proceselor de inginerie de producție avansate;
- Științe și tehnologii de fabricație noi, emergente;
- Transformarea infrastructurilor existente de cercetare și de învățământ pentru susținerea unor procese de fabricație de talie mondială.

Prin sprijinirea dezvoltării de noi produse, servicii, modele de afaceri și procese de fabricație, ar trebui pus accentul pe durabilitate și ecoinovare, cu reducerea utilizării ineficiente a resurselor și energiei, maximizând impactul pozitiv asupra mediului, precum și contribuind la consolidarea impactului pozitiv social și economic. Concret, o astfel de abordare „curată” va implica procese și echipamente eficiente din punct de vedere al consumului de energie și materiale, utilizarea surselor de energie regenerabile și/sau utilizarea unei gestionări energetice inteligente, conducând astfel la reduceri semnificative a risipei și emisiilor. Contribuind la dezvoltarea și utilizarea proceselor de fabricație mai durabile, mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor și mai competitive, o CCI ar putea declanșa schimbări comportamentale ale industriei și consumatorilor în vederea obținerii un impact sistemic.

O CCI axată pe producția cu valoare adăugată ar putea avea, de asemenea, un rol și un impact foarte important la nivel regional: Principalele misiuni ale unei CCI la nivel regional ar fi încurajarea creării de clustere regionale interconectate care implică transferuri locale și colaborare, dezvoltarea de competențe în tehnologii de fabricație performante și dezvoltarea excelenței în domeniul tehnologiilor de producție. În acest sens, o atenție deosebită ar putea fi acordată atât regiunilor cele mai afectate de scăderea capacității de producție, cât și IMM-urilor.

Una din provocările majore pentru realizarea obiectivelor de mai sus este disponibilitatea unei forțe de muncă foarte bine calificate care să fie suficientă atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ. Prin urmare, o CCI ar avea un rol foarte important de jucat în remodelarea situației învățământului din acest domeniu. Prin crearea de legături mai strânse între cererea de competențe și furnizorii de educație, o CCI ar promova diplome postuniversitare comune, formare profesională postuniversitară și cursuri industriale desfășurate în cadrul real al producției.

Dezvoltarea capacităților va fi, de asemenea, un element central al unei CCI din domeniul producției cu valoare adăugată. Acest lucru se referă nu numai la oferta de forță de muncă de înaltă calificare, ci și la posibilitatea de a înființa o CCI ca un forum de interacțiune și de promovare a abilităților și competențelor transdisciplinare, în special pentru combinarea mai multor tehnologii generice esențiale, astfel cum a propus Grupul la nivel înalt privind tehnologiile generice esențiale (TGE) ⁽¹⁾.

O CCI din acest domeniu va avea potențialul să reunească diferiți actori și părți interesate în acest sector transdisciplinar, inclusiv părțile cheie din amonte și din aval în cadrul lanțului valoric. Aceasta include industriile prelucrătoare (de exemplu, industria siderurgică și chimică) care sunt legate direct de lanțul valoric al producției cu valoare adăugată.

3. SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI CU INIȚIATIVE EXISTENTE

O CCI precum cea descrisă anterior ar fi complementară cu o serie de alte inițiative ale Uniunii, precum și de la nivelul statelor membre și al asociațiilor din industrie.

Pe lângă PTE „Manufuture” deja menționată, aceasta ar putea, de asemenea, stabili legături cu PTE-uri privind integrarea sistemelor inteligente și inițiativa comună în domeniul tehnologiei (ICT) privind sistemele informatice integrate. Parteneriatul public-privat (PPP) privind fabricile viitorului și altele care ar putea fi lansate în cadrul Orizont 2020 în această zonă tematică, precum și o serie de proiecte de programe cadru (PC) ar fi, de asemenea, parteneri firești de cooperare. CCI ar lua în considerare prioritățile de cercetare și planurile de acțiune definite în cadrul PTE-urilor și activitățile de cercetare efectuate până în prezent de ITC, PPP și proiectele PC din acest domeniu.

În mod similar, aceasta ar avea la bază proiectele de replicare pe piață în conformitate cu Programul pentru competitivitate și inovare (CIP), în cazul în care a fost dobândită o experiență în materie de producție mai durabilă. Această experiență va continua cu Orizont 2020, și anume în contextul provocărilor societale reprezentate de acțiunile climatice, mediu, eficiența resurselor și materiile prime. De asemenea, pot fi luate în considerare sinergii cu programul pilot de verificare a tehnologiilor de mediu (ETV), care vizează promovarea tehnologiilor de mediu cu valoare ridicată, oferind o validare de către terți a performanțelor acestora.

O CCI în domeniul producției cu valoare adăugată ar putea fi, de asemenea, un punct de legătură pentru efectele de sinergie cu Consiliul european de cercetare tehnologică, recomandat de Grupul la nivel înalt privind tehnologiile generice esențiale pentru promovarea excelenței în cercetarea și inovarea tehnologică.

O CCI în acest domeniu va fi complementară acestor activități, deoarece s-ar concentra asupra activităților transdisciplinare din cadrul triunghiului cunoașterii, cu un accent puternic pe educația antreprenorială.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

4. CONCLUZII

O CCI care se concentrează pe integrarea tuturor părților interesate implicate în procesul de producție, care pune un accent puternic pe remodelarea agendei de învățământ din acest domeniu, ar fi potrivită pentru a aborda provocările descrise mai sus. Aceasta îndeplinește, de asemenea, criteriile propuse pentru selecția temelor CCI din ASI:

- Abordează o provocare economică și societală majoră relevantă cu care se confruntă Europa (pentru a crește competitivitatea statelor membre pe piața mondială și pentru a contribui la dezvoltarea unui proces de producție mai durabil și mai ecologic), și contribuie la punerea în aplicare a Agendei Europa 2020 de creștere inteligentă și durabilă.
- Aceste preocupări ale CCI sunt aliniate la prioritățile definite în Orizont 2020 și complementare cu alte activități ale Uniunii în domeniu.
- CCI se poate baza pe un sector industrial solid care va fi atras de aceasta.
- oferă noi posibilități pentru diverse produse, servicii și modele de întreprinderi emergente și, mai presus de toate, va fi pregătită să abordeze necesitatea urgentă de persoane calificate din acest sector.
- Adoptă o abordare sistemică, necesitând prin urmare activități transdisciplinare și dezvoltarea de noi sisteme educaționale transdisciplinare.
- Aceasta va reuni o masă critică de părți interesate de excelență din domeniul cercetării, inovării, educației și formării de-a lungul lanțului valoric, care altfel nu s-ar reuni.
- CCI va aborda problema paradoxului european, deoarece va capitaliza pe baza solidă de cercetare a Uniunii, precum și identificarea de noi abordări inovatoare pentru a asigura o industrie prelucrătoare mai competitivă, mai durabilă și mai eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor.

Fișa informativă nr. 5: Mobilitatea urbană

1. PROVOCAREA

Tema transportului inteligent, ecologic și integrat a fost identificată ca una dintre provocările societale majore care vor fi abordate în cadrul Orizont 2020. Cartea albă privind transportul din 2011 susține importanța acțiunilor în acest domeniu pe parcursul următorului deceniu. Mobilitatea urbană reprezintă o sarcină deosebit de dificilă. Aceasta abordează o serie de aspecte cum ar fi transportul (inclusiv noi concepte de mobilitate, organizarea transportului, logistică, siguranța și securitatea sistemelor de transport), aspecte de mediu (reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, a poluării atmosferice și a zgomotului), planificare urbană (noi concepte de apropiere a locurilor de muncă de zonele de locuit), având un impact important atât la nivel economic, cât și social (înființarea de noi întreprinderi, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, locuințe și strategii de localizare). Obiectivul general este îmbunătățirea calității vieții cetățenilor europeni care, în număr tot mai mare, trăiesc în aglomerații urbane de mari dimensiuni unde este generată o mare parte din performanța economică a Europei ⁽¹⁾.

Mobilitatea urbană durabilă poate fi atinsă numai dacă se descoperă inovări revoluționare care să ducă la soluții mai ecologice, mai favorabile incluziunii, mai sigure și mai inteligente. Nerealizarea acestui obiectiv conduce, pe termen lung, la creșterea costurilor societale, ecologice și economice. Cu toate acestea, noile concepte de mobilitate inovatoare – în special când mijloacele de transport individuale se înlocuiesc cu mijloace de transport publice și colective – ar trebui să fie acceptate de către cetățeni. Realizarea unor schimbări comportamentale fără dezavantaje pentru calitatea și costul vieții din zonele urbane va fi una dintre marile provocări care trebuie abordate în acest domeniu.

2. RELEVANȚĂ ȘI IMPACT

Obiectivul principal al unei CCI privind mobilitatea urbană va fi să asigure un sistem de mobilitate urbană mai ecologic, mai favorabil incluziunii, mai sigur și mai inteligent.

Astfel cum s-a menționat deja mai sus, tema este foarte relevantă din punct de vedere societal și al politicilor publice. De asemenea, aceasta este foarte relevantă din perspectiva socio-economică, deoarece implică sectoare economice importante din punct de vedere al PIB-ului și al ocupării forței de muncă, cum ar fi industria automobilelor sau sectorul construcțiilor. Mobilitatea urbană este, în plus, legată de strategiile de protecție a mediului și integrată pe deplin în politicile de incluziune socială, localizare, locuințe și design urban.

⁽¹⁾ Peste 70 % din cetățenii europeni locuiesc în zone urbane, care reprezintă mai mult de 25 % din teritoriul Uniunii. Aproximativ 85 % din PIB-ul Uniunii este generat în zone urbane. Este de așteptat ca urbanizarea să crească în Europa la aproximativ 83 % până în 2050.

O CCI privind mobilitatea urbană este aliniată atât priorităților definite în Orizont 2020, cât și obiectivelor strategiei Europa 2020 de a asigura o dezvoltare urbană mai inteligentă, mai durabilă, cu emisii reduse de carbon și favorabilă incluziunii. O CCI în acest domeniu tematic ar putea contribui la fiecare dintre obiectivele strategiei Europa 2020 prin, de exemplu, promovarea unor soluții cu eficiență ecologică, sisteme TIC inteligente pentru gestionarea traficului și furnizarea unor servicii de transport mai eficiente și mai accesibile.

În fapt, dat fiind că mobilitatea urbană este sistemică prin natura sa, o CCI în acest domeniu ar putea oferi mai multe posibilități de inovare de-a lungul lanțului inovării, cum ar fi dezvoltarea de sisteme multimodale de transport și soluții de transport mai inteligente și mai durabile.

O CCI privind mobilitatea urbană se fondează pe o bază tehnologică și industrială solidă și oferă un potențial pentru noi produse și servicii ⁽¹⁾, în special în domeniul planificării durabile și al industriilor ecologice.

Mai mult, dezvoltarea unor modele de mobilitate urbană inovatoare va beneficia, de asemenea, de o atenție și sprijinul politic puternic de care beneficiază această prioritate tematică. În plus, aceste modele urbane inovatoare pot avea un impact mondial, în cazul în care acestea sunt transferate ca cele mai bune practici către aglomerările urbane cu o creștere masivă din alte părți ale lumii, în special în Africa, Asia și America Latină.

O CCI în acest domeniu va pune mobilitatea urbană și planificarea transporturilor urbane în contextul mai larg al planificării urbane durabile și amenajării teritoriului la nivel local și regional. CCI ar avea astfel avantajul de a-și desfășura activitatea într-un domeniu multidisciplinar și intersectorial și de a contribui la soluționarea problemei legate de nivelurile de fragmentare organizatorică cu care se confruntă în prezent acest sector. Aceasta ar crea posibilitatea de a stabili o colaborare mai strânsă între autoritățile publice (în principal la nivel local și regional), asociațiile locale și sectorul privat (precum dezvoltatorii și actorii implicați în infrastructură), institute de cercetare și universități (privind integrarea triumphiului cunoașterii).

Reunirea partenerilor de talie mondială în configurații noi va oferi CCI privind mobilitatea urbană posibilitatea de a optimiza resursele existente și de a valorifica oportunitățile de afaceri create prin aceste noi lanțuri valorice.

CCI privind mobilitatea urbană se va concentra pe acele activități ale triumphiului de inovare care pot beneficia de sprijin suplimentar din partea Uniunii, în special prin intermediul EIT. În realitate, principala valoare adăugată a unei CCI în acest domeniu va fi rolul acesteia în integrarea celor trei componente ale triumphiului cunoașterii și în schimbările sistemice ale modului în care actorii din domeniul inovării lucrează împreună. De asemenea, concentrarea CCI pe inovarea orientată spre oameni, care pune studenții, cercetătorii și antreprenorii în centrul eforturilor CCI, va fi esențială pentru a aborda provocările descrise mai sus. În consecință, se va pune un accent puternic pe educație/formare, spirit antreprenorial și valorificarea rezultatelor, de exemplu, dezvoltarea competențelor și cunoștințelor profesioniștilor din transportul urban din cadrul administrațiilor locale și regionale (învățarea pe tot parcursul vieții/programe de schimb de personal/formare profesională), propunând programe specifice de învățământ superior privind mobilitatea urbană (școli de vară/programe de schimb), introducând cu succes pe piață concepte inovatoare de transport (sprijin pentru întreprinderi fiice și întreprinderi nou înființate din partea universităților și institutelor de cercetare, etc.).

Mai mult, conceptul de colocație ar putea fi consolidat în cadrul unei CCI axate pe această temă, deoarece, în mod evident, acest domeniu tematic are o puternică dimensiune locală și regională.

3. SINERGII ȘI COMPLEMENTARITĂȚI CU INIȚIATIVE EXISTENTE

Aspectele legate de mobilitate sunt susținute puternic prin numeroase inițiative ale Uniunii. Uniunea este pe deplin angajată în acest domeniu.

Legăturile cu alte activități ale Uniunii există și vor fi îmbunătățite. O CCI privind mobilitatea urbană va lua în considerare acțiunile întreprinse în cadrul planului de acțiune privind mobilitatea urbană și al planului de acțiune privind sistemele de transport inteligente.

Aceasta va coopera în special cu inițiativele europene planificate privind orașele și comunitățile inteligente, cuprinzând eficiența energetică, TIC și transportul urban.

⁽¹⁾ Câteva exemple de noi piețe potențiale: servicii noi pentru călătorii, întreținere, gestionarea traficului și congestiunea traficului rutier; noi aplicații pentru vehicule; servicii de comunicare imersivă pentru a sprijini comunicarea și pentru a evita călătoriile (JRC 65426 EN).

O CCI ar crea în special complementaritatea în formarea actorilor cheie, dar și în furnizarea unei rețele structurate de profesioniști bine plasați pentru a identifica condițiile cadru și cele mai bune practici în chestiuni politice și de reglementare care au un impact asupra acestui sector.

Este necesară, de asemenea, coordonarea cu inițiativa de programare comună „Europa urbană”, care va permite reunirea eforturilor naționale de cercetare pentru transformarea zonelor urbane în centre de inovare și tehnologie, realizarea de sisteme logistice de transport intra-interurban ecologice și inteligente, reducerea amprente ecologice și consolidarea neutralității climatice. O CCI în acest domeniu va accelera și va promova exploatarea cercetării publice de excelență reunită de aceste IPC, abordând astfel problema fragmentării în domeniul inovării.

Inițiativa CIVITAS, care sprijină proiectele demonstrative și de cercetare în vederea punerii în aplicare a măsurilor inovatoare în domeniul transportului urban curat, și inițiativa industrială europeană privind orașele și comunitățile inteligente, cu scopul de a face ca producția și utilizarea energiei din orașe să fie mai durabile și mai eficiente, vor reprezenta, de asemenea, inițiative de cooperare firești ale unei CCI privind mobilitatea urbană.

O CCI în acest domeniu ar putea, de asemenea, stabili legături cu platformele tehnologice europene (PTE) privind transportul și costurile energetice, cu parteneriatul public-privat (PPP) privind automobilele ecologice europene, precum și cu numeroasele proiecte ale programului-cadru (PC) din acest domeniu. CCI ar lua în considerare prioritățile de cercetare și planurile de acțiune definite în cadrul PTE-urilor, precum și activitățile de cercetare efectuate până în prezent de PPP și proiectele PC, pentru a favoriza și să accelera preluarea și exploatarea rezultatelor acestor cercetări.

De asemenea, vor fi căutate complementarități cu „Alianța europeană a serviciilor mobile și de mobilitate”. Cofinanțată în cadrul programului pentru competitivitate și inovare, Alianța europeană a serviciilor mobile și de mobilitate urmărește reunirea factorilor de decizie politică regionali și naționali care susțin soluții de servicii mobile și de mobilitate inovatoare cu scopul de a multiplica și de a ameliora sprijinul acordat IMM-urilor implicate în servicii inovatoare din acest sector.

De asemenea, aceasta va avea la bază programul „Energie inteligentă – Europa”, proiectele de replicare pe piață în domeniul ecoinovării, serviciile bazate pe TIC și proiectele pilot pentru mobilitate urbană inteligentă din cadrul programului pentru competitivitate și inovare (PCI).

O CCI în acest domeniu va fi complementară acestor activități, deoarece s-ar concentra asupra activităților transdisciplinare din cadrul triumphiului cunoașterii, cu un accent puternic pe produse și servicii inovatoare și pe educația antreprenorială.

O CCI cu accent pe mobilitatea urbană ar fi, de asemenea, complementară anumitor activități specifice care sunt deja desfășurate de două CCI-uri existente. Și anume, activitățile Climate KIC din cadrul tematicii tranziția către orașe rezistente cu emisii scăzute de carbon, precum și activitatea EIT ICT Labs în cadrul domeniilor de concentrare privind sistemele de transport inteligente și orașele digitale ale viitorului. CCI privind mobilitatea urbană va ține cont de activitățile desfășurate în cadrul acestor CCI-uri și le va plasa în contextul mai amplu al unui sistem de mobilitate urbană mai ecologic, mai favorabil incluziunii, mai sigur și mai inteligent.

4. CONCLUZII

O CCI axată pe mobilitatea urbană este cea mai potrivită pentru a aborda provocările descrise mai sus. Aceasta îndeplinește, de asemenea, criteriile propuse pentru selecția temelor CCI:

- Abordează o provocare economică și societală majoră relevantă (realizarea unui sistem de transport european eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, ecologic, sigur și adecvat, în folosul cetățenilor, economiei și societății), și contribuie la punerea în aplicare a strategiei Europa 2020 și a obiectivelor sale privind clima și energia, ocuparea forței de muncă, inovarea și educația.
- Domeniul asupra căruia se concentrează o astfel de CCI este aliniat cu prioritățile definite în Orizont 2020 și complementar cu alte activități ale Uniunii în domeniul transportului, mediului și energiei.
- Prin consolidarea spiritului antreprenorial, aceasta integrează tehnologii emergente cu noi lanțuri valorice și susține transpunerea cercetării academice în produse și servicii.
- Abordează astfel problema paradoxului european, deoarece va capitaliza baza solidă de cercetare a Uniunii și va identifica abordări noi inovatoare care să asigure un sistem de mobilitate urbană mai ecologic, mai favorabil incluziunii, mai sigur și mai inteligent.

- Aceasta va reuni o masă critică de părți interesate de excelență din domeniul cercetării, inovării și formării, care altfel nu s-ar reuni.
 - Aceasta adoptă o abordare transsectorială și, prin urmare, face legătura între diferite nivele de responsabilitate, de la entități private la administrația publică – în special la nivel local – și la cetățenii individuali.
 - Aceasta necesită activități transdisciplinare, care implică domenii diferite de cunoaștere, precum și dezvoltarea de noi tipuri de învățământ interdisciplinar.
-